

ISSN 1331-8411

KARIKA 072

glasilo Hrvatskog društva karikaturista prosinac 2012.

8. MEĐUNARODNI FESTIVAL KARIKATURE SOLIN 2012:

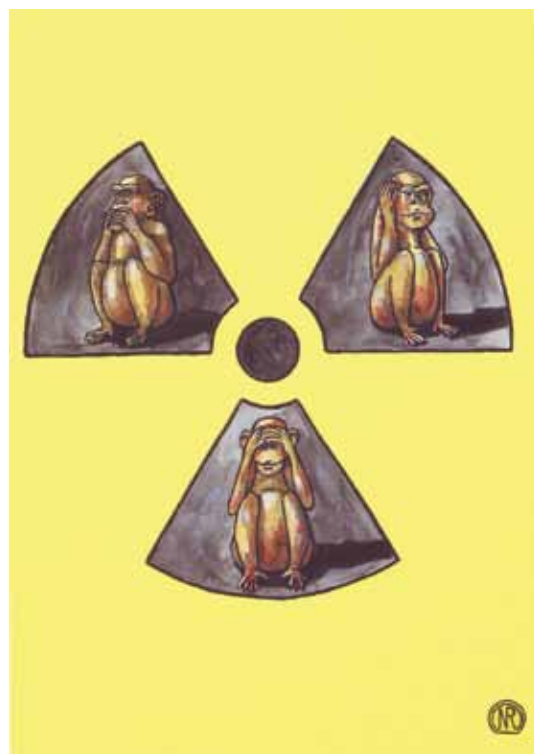
Grand Prix Damir Novak, tema: arheologija

Studio d'Arte Andromeda, TRENTO 2012 (Italija):
Četvrta nagrada: Josip Kovačević, tema: ekonomija

5th International Contest of Caricature and
Cartoon, Vianden 2012 (Luksemburg):
Druga nagrada: Nikola Listeš, tema: muzej

XX MEĐUNARODNI FESTIVAL ZLATNA
KACIGA, KRUŠEVAC 2012 (Srbija):
Druga nagrada: Nataša Rašović, tema: atom

SADRŽAJ

- 4 **Godišnja izložba članova HDK**
- 5 **Hrvatska karikatura u Francuskoj**
- 6 **17. Međunarodna izložba karikatura Zagreb 2012**
- 8 **OSKARIKA 2011**
- 9 **SRETNI DANI Otona Reisingera**
- 10 **Iz povijesti HDK...**
- 11 **SITNICE...**
- 13 **Ivan Šarić: SVIJET BEZ SJENA**
- 14 **Božidar Vukelić Boba: Iz svijeta stripa**
- 16 **Jubilej: 20 GODINA FELIXA**
- 17 **In memoriam: Stanko Dasović i Vladimir Kos**
- 19 **Petar Pismestrović u Muzeju karikature**
- 23 **Anketa: Festivali karikature**
- 25 **ODJECI S FESTIVALA**
- 26 **TABLICA FESTIVALA**

*KHERSON 2012 (Ukrajina):
Diploma: Miroslav Gerenčer, tema: nogomet*

IMPRESSUM

Izdavač:
Hrvatsko društvo
karikaturista
Savska 100
10000 Zagreb

Telefon:
(01) 4923 673
(samo četvrtkom
od 19 do 21 sat)

E-mail:
hrvdrukar@gmail.com

Žiro-račun:
2360000-1101453975
kod Zagrebačke banke

Glavni urednik:
Zdenko Puhin

Grafički urednik:
Predrag Raičević

Uredništvo:
Ratko Maričić
Milan Lekić
Zdenko Puhin
Davor Trgovčević
Nikola Plečko
Nataša Rašović
Ivan Šarić

Dizajn i prijelom:
MEDIAVEKTOR
Studio za
grafičko oblikovanje

KARIKATURE U GALERIJ "ZVONIMIR"

Od 2. do 9. studenog u zagrebačkoj galeriji „Zvonimir“ Ministarstva obrane mogla se razgledati tradicionalna godišnja izložba karikatura, članova Hrvatskog društva karikaturista.

Na izložbi se predstavilo pedesetak autora sa stotinjak radova, među kojima su Srećko Puntarić, Oto Reisinger, Mojmir Mihatov, Ivan Haramija, Petar Pismestrović i drugi. Izloženi su i radovi s nedavno održane izložbe hrvatske karikature u Francuskoj u sklopu predstavljanja hrvatske kulture pod nazivom „Croate la Voici, Festival Croate en France“, u sklopu uglednog Svjetskog festivala karikature u gradiću Saint Just le Martel. Dijapazon tema karikatura je širok i raznolik. Tako se nepretenciozno ali kvalitetnom likovnošću prikazuju muško ženski odnosi do socijalne i političke svakodnevnice.

Ova izložba održava se od 1985 godine, još od osnutka Hrvatskog društva karikaturista. Ona je prilika i obaveza za naše članove da barem jednom godišnje pokažu presjek onoga što su radili u prošloj godini. Prije svega naš je cilj da i autorima koji su rjeđe prisutni u medijima damo priliku da izlože svoje radove. Naime karikatura je sve manje prisutna u domaćem tisku što inače nije svjetski trend. Upravo kroz ovakve izložbene aktivnosti približavamo karikaturu ljudima koji je žele vidjeti a nemaju zato priliku.

Hrvatski karikaturisti su izuzetno cijenjeni u svijetu i osvajaju brojne nagrade na Svjetskim festivalima karikatura, ali u Hrvatskoj se za njih ne zna. To su autori koji su izuzetno cijenjeni u festivalskoj karikaturi jer je to jedino mjesto gdje izlažu svoje radove. Mi smo optimisti i vjerujemo da karikatura ima dobru budućnost kako u svijetu tako i u Hrvatskoj, ali treba pričekati koju godinu da prođe recesijsko vrijeme - rekao je za naš portal predsjednik Hrvatskog društva karikaturista Davorin Trgovčević.

Jedan od autora koji kao član Hrvatskog društva karikaturista već dvanaest godina izlaže svoje radove na godišnjoj izložbi je Nikola Plečko, poznatiji kao Nik Titanik, karikaturist dnevnog lista „24 sata“.

Do sada sam u karijeri osvojio četiri nagrade. Svoje radove ne šaljem toliko na festivale kao moji kolege, koji sudjelujući na njima osvajaju puno više nagrada, jer sam zaokupljen dnevnom novinskom karikaturom.

Ivana Vranješ / politika.hr

5. izložba karikatura LASTOVO 2012
Roko Idžojić, priznanje na temu: ekologija

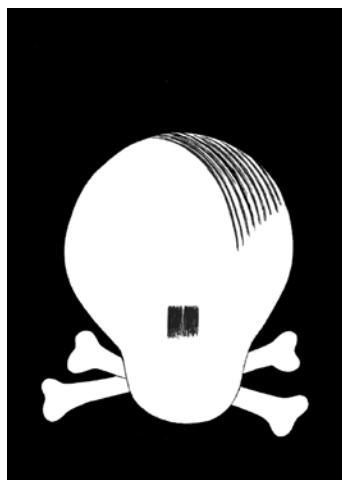
PRIZNANJE MBB

Na izložbi u galeriji "Zvonimir" Priznanje Mladen Bašić-Bibi dodijeljeno je Tomislavu Ožaniću za njegov doprinos i razvitak karikaturnog stvaralaštva. Tomislav Ožanić je samostalno ili u suradnji s kolegama osmislio projekte koji su i danas dio djelovanja HDK: Međunarodna izložba karikatura, Oskarika, Putujuća izložba ...

Pored toga bio je višegodišnji tajnik HDK i urednik glasila Karika. Iako već godinama ne sudjeluje na festivalima karikature još se uvijek sjećamo njegovih uspjeha na domaćim festivalima karikature u Slavanskom Brodu, Bjelovaru, Varaždinu, Zagrebu, Blatu ..., i međunarodnim u Kazanu (Rusija), Teheranu (Iran), Seulu (Koreja) ...

Zbog svega navedenog (i navedenog) Tomislav Ožanić je ispunio sva mjerila za dobivanje ovog uglednog priznanje Hrvatskog društva karikaturista.

Korejski festival karikature i animacije
DONG-A LG 2005
Tomislav Ožanić, treća nagrada

HRVATSKA KARIKATURA U FRANCUSKOJ

Hrvatsko društvo karikaturista nastavilo je seriju predstavljanja hrvatske karikature u svijetu započetu putujućom izložbom u organizaciji Ministarstva vanjskih i europskih poslova te prošlogodišnjim predstavljanjem u Norveškoj.

Ovogodišnja izložba hrvatske karikature u Francuskoj održano je u sklopu velikog predstavljanja hrvatske kulture u Francuskoj pod nazivom „CROATE LA VOICI, Festival Croate en France“ kao zasebna izložba u sklopu jednog od ponajvećih svjetskih festivala karikature u Saint Just le Martelu.

Festival se ove godine održao po 31. puta. Kako je prošlogodišnji festival bio jubilarni tada je održano i otvaranje dviju novosagrađenih impozantnih dvorana namijenjenih prvenstveno ovom festivalu, bilo je za očekivati da će ovaj puta sve biti skromnije. To se međutim nije dogodilo niti u organizacijskom smislu niti po broju posjetitelja. Tek je prisutnost samih karikaturista iz cijelog svijeta bila nešto manja u odnosu na prošlogodišnji broj od 250 autora, no još uvijek je to vjerojatno najveće okupljanje karikaturista na jednom mjestu.

Hrvatska izložba i prisutni članovi HDK (Davor Trgovčević, Milan Lekić i Nik Titanik) imali su hvale vrijedan tretman na festivalu, tako da je hrvatska karikatura službeno predstavljena čak dva puta tijekom prva dva dana otvaranja festivala. Ministarstvo kulture je financiralo katalog za ovu izložbu, a tri člana HDK su sami financirali troškove puta i boravka u Francuskoj.

Na otvorenju izložbe Davor Trgovčević je gradonačelniku i predsjedniku festivala Gerardu Vanderbrouckeu poklonio portret karikaturu

Izložbu su otvorili gradonačelnik Saint Just le Martela (ujedno i predsjednik festivala) Gerard Vanderbroucke i predsjednik cijele regije Jean Paul Denanot. Pri tome je osim o hrvatskoj karikaturi bilo govora i o cijeloj manifestaciji predstavljanja hrvatske kulture u Francuskoj.

Publici ali i kolegama karikaturistima je podijeljeno 300 popratnih kataloga pod nazivom HRVATSKA KARIKATURA (LE DESIN D'HUMOUR CROATE) koji su izazvali veliko zanimanje i pohvale. U katalogu su predstavljeni svi hrvatski sudionici izložbe.

Na popratnim manifestacijama festivala posebno se istaknuo dopredsjednik HDK Milan Lekić koji je nacrtao veliki broj brzih portretnih karikatura prisutnih gostiju i bez ikakve nepotrebne lažne skromnosti radio je to najbolje od svih prisutnih.

PRIČA O RASKOŠNOM LIKOVNOM TALENTU

U Galeriji Waldinger u osječkoj Tvrdi u travnju je otvorena jedinstvena izložba naslovljena »111 godina Andrije Maurovića« u kojoj su Osječani dobili priliku pogledati do sada neizlagane, originalne radove ovoga genija domaćeg stripa.

Riječ je o Maurovićevim tablama stripa, ilustracijama, uljima na platnu, slikama u tehnici gvaš, plakatima, rukopisima i fotografijama. Svih 150 izložaka dio je zbirke kolekcionara Mladena Novakovića iz Zagreba, svi su u privatnom vlasništvu i do sada nisu bili viđeni u javnosti.

Na izložbi u Galeriji Waldinger u sve se to možemo osobno uvjeriti. Niz raznolikih izložaka svjedoče o ruci koja je imala brzinu modernog doba, invenciju duha osuđena na tu brzinu, atraktivnost potrebnu umjetniku u osvajanju publike i izvornu likovnu vrsnost. Pojedini izložci otkrivaju koliko je duboko Maurović pripadao vrhuncima likovne kulture svojeg vremena i s koliko je dara stvarao vlastita rješenja, često potpuno nova za sredinu u kojoj su nastala. Stoga je ova izložba i priča o začetniku jedne nove likovne kulture u nas.

TURIZAM U KLOVIĆEVIM DVORIMA

Hrvatsko društvo karikaturista organizator je 17. međunarodne izložbe karikature Zagreb 2012. na temu TURIZAM, a koja je održana u Galeriji Klovićevi dvori. Službena najava trajanja izložbe bila je od 31.05. do 10.06.2012., ali je produžena sve do početka srpnja.

Ravnateljica Klovićevih dvora Marina Viculin na otvorenju izložbe pozdravila je veliki broj prisutnih, a predsjednik HDK je govorio o radu društva i organizaciji ove tradicionalne izložbe. U ime Prosudbenog odbora Nik Titanik (Nikola Plečko) je predstavio pobjednike, te predao plakete prisutnim autorima Otonu Reisingeru i Rajku Teodoroviću iz Đakova.

U pregovoru kataloga Ivan Haramija Hans je iznio svoja razmišljanja o turizmu:

Turizam je u zadnje vrijeme postao dio naše svakodnevice. Svake se godine broj ljudi koji putuje iz znatije i zabave povećava. Čak se i Japanci poznati po izbjegavanju godišnjih odmora mogu sresti kako kao turisti tumačaju po najudaljenijim mjestima u potrazi za atraktivnim prirodnim i kulturnim vrijednostima. U Hrvatskoj, koju je Bog obdario prirodnim ljepotama, svake se godine povećava broj inozemnih turista (za domaće nisam siguran).

Već s prvim malo toplijim sunčevim zracima stižu nam turisti, a ljeta su nam obilježena gužvama na graničnim prijelazima i naplatnim kućicama te novinskim i TV-reporterima koji broje svaki automobil i svakog putnika uz originalno pitanje o krajnjem cilju puta. Slično bude i na povratku s ljetovanja. Hrvatski je turizam prepoznatljiv ne samo po Zim-mer frei uslugama, nego i po sveopćoj destinaciji. Samo primitivci koriste nazive kao turističko mjesto ili određite, a svaki domoljubni jezikoljubac koristi riječ destinacija.

Nastavimo li tako, početak ćemo koristiti pojmove kao što su rodna destinacija i kao ps-ovku. Osobno bi me mnogo više od broja turista zanimalo podatak o tome koliko ih stvarno uživa u našem gostoprimstvu i koliko smo na tom znamenitom gostoprimstvu zaradili. Gostoprimstvo, ljubaznost i srdačnost gotovo fascinira turiste koji nas hvale na sva usta. Šteta što se u međusobnim odnosima tako ne odnosimo jedni prema drugima.

Eto, to su samo neki od mogućih inspiracija za karikaturiste. Moj je savjet da karikaturisti postanu i pravi turisti gostujući na brojnim izložbama i festivalima. Tako će i oni (ja im se na žalost više ne mogu pridružiti) upoznati mnoge gradove i zemlje u kojima izlažu svoje originalne tvorevine. Ne samo upoznati nego i zavoljeti

famozne destinacije i ljude koji tamo žive. Zato, sretan vam put, kolege i kolegice, a dobro nam došli, kolege i kolegice iz inozemstva. Samo pripazite da ne nagazite na svježu masu kod betonizacije naše obale.

17. Međunarodna izložba karikature ZAGREB 2012.
Posebno priznanje: Oton Reisinger, tema: turizam

NAGRADE

Posjetiteljima izložbe predstavljeno je 90 najkvalitetnijih radova od 728 pristiglih, koje je poslalo 347 karikaturista iz 53 zemlje svijeta. Najbrojniji su autori iz Hrvatske (45), Belgije (30), Srbije (23), Turske (22), Rumunjska (20), Kine (19) ...

Izložba ima natjecateljski karakter, a prosudbeni odbor u sastavu Rudi Aljinović (predsjednik), Dragutin Kovačević, Nikola Plečko, Srećko Puntarić i Frano Dulibić dodijelili su prvu nagradu **Sergey Riabokonu** iz Ukrajine, druga nagrada pripala je **Saši Dimitrijeviću** iz Srbije, a treći je **Grigori Katz**, karikaturista iz Izraela.

Dobitnici priznanja su: Oton Reisinger, Hrvatska, Rajko Teodorović, Hrvatska, Guibao Gai, Kina, Doru Axinte, Rumunjska i Michael Mayevsky, Ukrajina.

NA KRAJU 2011.

DAJKA KOD GABRIJELA

U ugodnom ambijentu pizzerije „Gabrijel“ otvorena je izložba karikatura Darka Pavića-Dajke. Kako je sve teže naći prostor za objavljivanje u medijima u ovakvim prostorima karikatura kroz interakciju s publikom ponovno živi.

Na otvorenju izložbe uz kolege karikaturiste bio je i glavni urednik portala Tjedno Dražen Stjepandić koji je Dajku sasvim opravdano nazvao Tinom Ujevićem hrvatske karikature. Takav opis je opravdan, i radi stila Dajkinog života, ali i radi usporedbe na kojoj je visini kvaliteta Dajkinih radova. Crtački njegov stil je na liniji Reisingera - stil starih majstora karikature, vrhunski tehnički napravljen, s vrsnim crtežom i koloritom. Teme koje Dajka obrađuje su duboko ljudske, preispituju mjesto čovjeka, smisao života. Dajka sa svojim karikaturama skida licemjernu masku s ljudskih lica i prikazuje nam ih u pravom svijetlu, bez iluzija, lažnog morala i teatralne kvazi vjere.

KORUPCIJA

U Biblioteci i galeriji „Svijet stripa“ u ulici Andrije Kačića Miošića 6A otvorena je izložba karikatura u sklopu zabavnog dijela projekta u sklopu inicijative „Studenti protiv korupcije“, studentske udruge eSTUDENT i Financijski klub s Ekonomskog fakulteta. Vizija projekta je postati središnji pokret mladih protiv korupcije u Hrvatskoj, koja je akutni problem našeg društva.

Partner ovog projekta, Hrvatsko društvo karikaturista je omogućilo provedbu ove izložbe ustupanjem na korištenje za svrhe ovog projekta 64 karikature, istaknutih hrvatskih karikaturista: B. Hegedušića, J. Kovačevića, Lj. Heidler, M. Georgijevskog, Nika Titanika, P. Pismestrovića, S. Puntarića, Z. Tkaleca, Z. Puhina i ostalih. Karikature se mogu vidjeti na adresi:

<http://srednja.hr/index.php/novosti/rubrike/hrvatska/670-bez-veze-nije-bezveze>

KARIKATURE U KLUBU ŠIBENČANA

Krajem 2011. otvorena je izložba karikatura arhitekta, ilustratora i karikaturista Darka Zloušića u Klubu Šibenčana, Ulica baruna Trenka 3.

Izložbu je otvorio urednik Malog končila (MAK) Vojmil Žić koji je istaknuo izvrsnu suradnju s Darkom Zloušićem i istaknuo kvalitetu i brzinu crtanja ilustracija. Uz otvorenje izložbe, gostima je prezentirana web stranica - www.tici-arh.com koja je napravljena kao poklon iznenađenju autoru za dugogodišnji rad i trud u svim kategorijama djelovanja.

Ova je bila vesela i atipična izložba, a posebnost izložbe bila je u tome što su sve izložene karikature bile otisnute na majicama. Poslije izložbe rasprodaja ...

TRI U SEDAM

U Galeriji SVIJET STRIPA otvorena je izložba karikatura pod nazivom „Tri u sedam“. Iza naziva „tri“ kriju se Oto Reisinger, Josip Kovačević Enco, te Branko Bogunović Pif.

Nije poznata niti jedna bitna poveznica između ove trojice autora, osim da se bave karikaturom, no i to je sasvim dovoljan razlog da se okupe i svoje radove pokažu publici i ljubiteljima karikature do kojih karikatura sve teže dolazi.

O radovima Ota Reisingera kojem su domaćini izrazili

veliko poštovanje i zahvalu naravno ne treba posebno govoriti, a i radovi Josipa Kovačevića dobro su poznati članovima HDK, no malo iznenađenje i otkriće članovima društva bili su radovi Branka Bogunovića Pifa, koji stoje ravnopravno uz bok ponajboljih hrvatskih portretnih karikaturista i prava je šteta da Pif do sada nije aktivnije bio uključen u rad HDK.

Otvorenju je prisustvovalo nekoliko desetaka ljubitelja karikature, koji su ugodno popunili ne pretjerano velik, ali vrlo dobro osmišljen i iskorišten prostor.

ROCK I KARIKATURA

Večer vinila u Tom klubu u Požezi bila je savršena kulisa za izložbu zagrebačkog crtača karikatura Darka Pavića Dajke. Posjetitelji kluba u opuštenoj atmosferi imali su jedinstvenu priliku razgledati i kupiti Dajkine radove.

Imam talent prepoznati ljudsku glupost i kroz karikaturu prikazati geg, zabaviti i nasmijati ljude. Također, karikatura, za razliku od ozbiljnog slikarstva nema odabranu publiku, ona će nasmijati jednako i profesora i zemljoradnika. Karikatura je za sve, kaže Pavić.

Zvuci teških rock melodija, opušten ugođaj Tom kluba i nenadmašiv Dajkin sarkazam utkan u svaku pojedinu karikaturu učinili su ovu izložbu zaista posebnim događajem.

THE 5th EDITION OF THE INTERNATIONAL
CARTOON CONTEST, URZICENI 2011
(Rumunjska):

Specijalna nagrada: Darko Pavić
tema: ljubav na prodaju

OSKARIKA 2011

2011. godina bila je uspješna po broju i kvaliteti osvojenih nagrada i priznanja. Članovi HDK zajednički su slali karikature na festivale širom svijeta, a osvojen je jedan Grand Prix, četiri prve nagrade, jedna druga nagrada i niz priznanja.

Prema usvojenim kriterijima bodovanja (TABLICA VRIJEDNOSNIH GRUPA FESTIVALA) izračunali smo bodove i dobili najnagrađivanijeg člana HDK na međunarodnim festivalima u 2011. godini. (Vidi na www.hdk.hr)

1.	Nikola Listeš	28,75
2.	Miroslav Georgijevski	14,3
3.	Emil Strniša	11,5
4.	Frano Cebalo i Damir Novak	11,0

NAGRADE ČLANOVA HDK NA MEĐUNARODNIM IZLOŽBAMA KARIKATURE U 2011. GODINI

GRAND PRIX Miroslav Georgijevski (Solin)

PRVA NAGRADA Nikola Listeš (City/Iran, Bucovina/Rumunjska), Frano Cebalo (Vinica/Makedonija), Damir Novak (Osor)

DRUGA NAGRADA Emil Strniša (Udine/Italija)

PRIZNANJA Emil Strniša (UMO/Indija, Caracolero/ Španjolska, Istanbul/Turska), Darko Pavić (Teheran/Iran), Nikola Listeš (Skopje/Makedonija, Aydin Dogan/Turska, Peking/Kina, Peking/Kina, Zagreb/auto, Dicaco-Seul/Koreja), Slobodan Butir (Solin, Peking/Kina), Zdenko Puhin (Milas/Turska, Dicaco-Seul/Koreja), Oto Reisinger (Aydin Dogan/Turska, Zagreb/auto), Srećko Puntarić (Nasreddin Hodža-Istanbul/Turska), Mojmir Mihatov (Peking/Kina, Peking/Kina), Milan Alašević (Teheran/Iran), Nik Titanik (Zagreb/HDK), Živko Nimac (Zagreb/auto), Louis Pol Postruzin (Prešov /Slovačka, Dicaco-Seul/Koreja); Marijan Pavečić (Dicaco-Seul/Koreja), Ivan Haramija (Dicaco-Seul/Koreja), Božidar Vukelić (Dicaco-Seul/Koreja), Ivan Pereža (Dicaco-Seul/Koreja), Milan Alašević (Dicaco-Seul/Koreja)

32nd International Nasreddin Hoca Caricature
Competition ISTANBUL 2012 (Turska):
Specijalna nagrada, Nikola Listeš

UMRLA I ŠKOVACERA

Član HDK Mario Rosanda već 12 godina redovito crta svoju karikaturu „Škovacera“ u Glasu Istre. Točnije bi bilo reći – crtao je, jer Glas Istre je karikaturu ugasio. Naravno bez objašnjenja. Mario kaže: „Rvacka postaje stvarno intelektualna selendra sa zaslužnim naslovom“.

STRADAO PAS POZNATOG KARIKATURISTA

– Ovo više nema smisla, ovo je čisto maltretiranje, pa to nije radila ni JNA - ogorčeno je komentirao Branko Medak, poznati bjelovarski karikaturist, vojne aktivnosti koje su sredinom rujna ponovo uznemirile brojne Bjelovarčane, posebno one koji kao i Medak stanuju u naselju Borik u blizini vojarne Bilogora. Naime, nešto iza 22 sata nebo iznad tog područja ponovo su nisko nadlijetala dva helikoptera Mi-171-Sh ruske proizvodnje, poznati po buci. Samo par dana ranije dogodilo se isto, no tada se sve odigralo u još kasnijim satima.

– Već je bila prošla ponoć kad je krenula ta zaglušujuća buka koja je za nas završila tragično - ističe Medak dodajući kako mu je tu večer od straha uginuo jednogodišnji pas.

– Bio je prekrasan čistokrvni rotvajler za kojeg smo dali 500 eura. Spavao je na terasi i kad je krenula nesnošljiva buka sav izbezumljen uletio je u kuću i dahćući se samo srušio - ističe ogorčeno. Uzalud su ga polijevali vodom, no srce mu jednostavno nije izdržalo. Ogorčenost ne kriju ni drugi s kojima smo jučer razgovarali. Svi se pitaju zar se sve to mora događati u kasnim noćnim satima.

SRETNI DANI OTONA REISINGERA

Za dobru karikaturu potreban je samo neznatan pomak zbilje i oštar jezik koji ne šteti nikoga, a upravo je to ono u čemu je Oto Reisinger najveći majstor, rečeno je na predstavljanju nove knjige karikatura "Happy Days" tog doajena hrvatske karikature i jednog od naših najplodnijih karikaturista, koja obuhvaća izbor njegovih ponajboljih radova iz posljednjih dvadesetak godina.

"U likovnom izričaju realist, u izrazu moralist, te optimist kao i svi veliki humoristi, Reisinger je pravi kroničar naše svakodnevice koji je bio i ostao dio naših života kao jutarnja kava i zagrebački tramvaj, i upravo je u tome tajna njegove povezanosti s publikom", kazao je na predstavljanju književnik Hrvoje Hitrec, koji je ujedno i autor pogovora u knjizi. Svojim karikaturama Reisinger ulazi u sve prostore društvenog i političkog života, stoji na prvj crti satire šibajući bez ikakve dvosmislenosti, a ispod svih njih stoji jedan zajednički tekst kojim poručuje kako mu ništa ne može promaknuti, dodao je Hitrec.

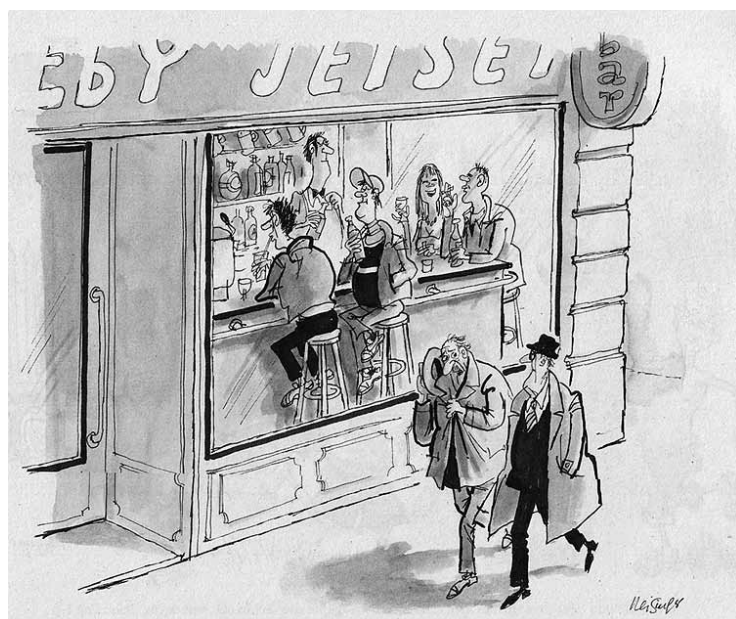
Knjiga "Happy days" (Sretni dani), čije je predstavljanje upriličeno u povodu Reisingerova 85. rođendana, donosi dvjestotinjak njegovih najrecentnijih karikatura u kojima Reisinger na duhovit način opisuje svakodnevne životne situacije. Riječ je o gotovo nasumce izdvojenom izboru iz iznimno plodnog opusa autorovih radova nastalih potkraj prošlog i u prvim godinama ovoga stoljeća, a prate ih tekstovi na hrvatskom i engleskom jeziku.

Njihovi su protagonisti "obični" ljudi kojima majstorski razotkriva neobičnosti, te "neobični" ljudi iz svijeta umjetnosti, estrade i politike, čiju banalnost i infantilnost jednako majstorski ocrtava. "To su kratke crtice iz svakodnevnog života, rugalice u kojima se vidimo kao u iskrivljenim zrcalima koja naše mane potenciraju do smiješnosti. To je ta Reisingerova čarolija - on propovijeda da za smiješnost nisu potrebne velike stilizacije i pretjerivanja, već samo neznatan komad zbilje i biti vrlo opak", kazao je Hitrec.

Reisinger je napomenuo kako u knjizi nema eksplicitno politički tematiziranih karikatura. "No, smatram da je sve politika, pa čak i razgovori između muža i žene", kazao je.

Novinar i autor predgovora knjizi Rudi Aljinović napomenuo je da je Reisinger tijekom 70 godina intenzivnog bavljenja karikaturom radio sve žanrove - od politike do čiste karikature, ali i brojne neizbježne teme svakog karikaturista poput bračnih. "On je jedna neiscrpna riznica duhovitosti, a te karikature pokazuju koliko je Oto još i danas aktualan", kazao je Aljinović. Knjiga je izašla u izdanju zagrebačke udruge Stripforum.

Reisinger (1927.) karikature crta još od srednjoškolskih dana. Objavljivati ih počinje 1945. u Narodnom sportu, te od 1946. u Studentskom listu i Kerempuhu, a u Vjesniku od 1950. do 1986. Osim u brojnim domaćim novinama i časopisima (Vus, Arena, Start), bio je višegodišnji suradnik njemačkog Quicka, nizozemske Panorame i švicarskoga Nebelspaltera.

Nikako ne bih htio da sinek vidi da sam na ulici za vrijeme radnog vremena!

(...) Premda je objavljivao i prije, Reisinger je karijerno vezan uz Vjesnik i kuću toga imena, gdje od početka pedesetih prošloga stoljeća stvara doslovce svakodnevno i postaje legendom suvremene karikature. U vrijeme kada novine nisu zazirale od te vrste likovnoga novinarstva, pa i u velikim formatima, Reisinger nije svođen na dva stupca zadnje stranice nego se plasira kao ravnopravan kolumnist, reporter i tumač događaja, nikada ili rijetko samo ilustrator tuđega teksta. Štoviše, njegovi prilozi uvijek idu i korak dalje jer daje do znanja da bezgranična duhovitost prelazi zadane granice u doba cenzure i izriče ono što novinari tekstopisci prešućuju – a tako bi rado rekli. Reisinger je govorio i umjesto njih i umjesto čitatelja koji su bili osuđeni na šutnju o mnogim pitanjima ondašnje stvarnosti. Mogao je to jer se klonio oštre satire koja bi mu odredila kratkovječnost i priklonio dobroćudnom humoru, njemu prirodnom. U grandioznim formatima, ali i skromnijim priložima, legendarni je crtač davao i oduška svojoj nesuđenoj profesiji, umjetnosti arhitekture, te njegove ulice, trгови, palače i spomenici nisu tek površna dekoracija ili beznačajni "hintergrund" nego snažan i do u detalje razrađen gradbeni element slike koja dobiva impresionantnu ambijentalnu dimenziju koja je isto toliko moćna i u interijeru. (...)

Hrvoje Hitrec, dio pogovora iz knjige

ČUKA

Aktivnosti Društva karikaturista hrvatske krenule su i prije službene registracije (18.01.1985.). Poslije izložbe „karikature na bukvama“ u okviru Sleta planinara Jugoslavije na Medvednici, u rujnu 1984.godine u pizzeriji Čuka (u vlasništvu

postavljena je prva izložba u nizu „LANAC SMIJEHA“. Zanimljivo je da je to prostor u kući pokraj današnjeg sjedišta društva.

I u to vrijeme nastojali smo da se naše izložbe zabilježe u medijima, te je Seno Serdarević organizator akcije „LANAC SMIJEHA“ pisao na Radio Sljeme i na Radio 101: „...smatramo da je karikatura nedovoljno prisutna u svakodnevnom životu, što je i povod pokretanja niza izložbi u prostorima koji omogućuju neposredan kontakt. Tako su u Lanac smijeha uključeni prostori kao što su restorani, izložni, tvorničke hale, „kafići“ i sl.“

Lanac smijeha rastezao se bez velikih sponzora i kataloga, iz Čuke lanac se počeo iseljavati prema Bjelovaru, Čakovcu, Koprivnici, Varaždinu, Kutini, Karlovcu ...

Poslije otvaranja izložbe GEMIŠT kod Zdenka Puhina je nastavljen razgovor na temu izložbe. S lijeva: S. Puntarić, P. Pismestrović, D. Štambuk, M. Panić, Z. Puhin, D. Pavić, Z. Blažić i I. Haramija

IZLOŽBE U ČUKI

1984.

- 08.09.-21.09. Srećko Puntarić,
ČOVJEK, ČOVJEU BAČVA
22.09.-05.01. Zdenko Blažić, 1984
06.10.-19.10. grupna izložba, DOBAR TEK
25.10.-07.11. Petar Pismestrović, FACE
25.10.-07.11. Zdenko Puhin, GEMIŠT
22.11.-13.12. Mladen Bašić, PIZZARIJE M.B.
13.12.-26.12. grupna izložba
PO PLANINAMA GOR I DOL

1985.

- 27.12.-10.01. grupna izložba, HRABRO U '85
10.01.-24.01. Senaid Serdarević, CRVENO-CRNO
24.01.-06.02. Zoran Zeljko, ODOJČE
11.02.-23.02. Zdravko Horvat
ILUSTRIRANI AFORIZMI
25.02.-09.03. Darko Pavić, SMIJEH
11.03.-23.03. Lj.Heidler, A.Rukavina i V.Borak,
SMIJEH U POTPETICAMA
25.03.-06.04. Davor Štambuk, ZEZZ BEZZ RIJEČI
08.04.-20.04. Frans de Boer (Nizozemska), LOV
22.04.-11.05. Ane Vasilevski (Makedonija)
KOSO GLEDANO
20.05.-11.05. Ivan Haramija, PRST U OKO
Grupna izložba, ZBORNO CRTANJE
Rak Bela (Mađarska), TUDUM;TUDUM
Ratko Maričić, SEX
Ivan Pahernik,

1986

- 23.12.-11.01. Žarko Luetić, UH TA UŽIVANJA
20.01.-15.02. Vlado Šimenc, AFORIZMI
12.02.-15.03. Branko Medak
MASKE I MAČKE NAGLAVAČKE
17.03.-05.04. grupna izložba, „BRODOLOM“
PRIJE BRODOLOMA
17.04.-26.04. Tomislav Ožanić, ZVJEZDANI MIR
28.04.-24.05. Mladen Bašić, CVJETNI MAJ
26.06.-05.07. grupna izložba
CVJETNE KARIKATURE
07.07.-01.09. Vesna Borak
02.09.-20.09. Dubravko Priselac, PRISILAN SMIJEH
22.09.-11.10. Jakob Mirković, JAKOBS PRIČE
13.10.-01.11. grupna izložba, PIVO
03.11.-22.11. Darko Pavić, ZAFKANCIIJE
22.12.-10.01. grupna izložba, FUJ STARA, UA NOVA

1988

- 25.05.-11.06. Fedor Kritovac, ANIMACIJE
19.12.-07.01. Hrvoje Kovačević, SILUETE
1989
13.01.-04.02. Vjekoslav Klaić, 13 (PETAK)
31.03.-13.04. grupna izložba, POVUCI ME ZA
15.04.-29.04. Tomislav Grbin
02.05.-17.05. Milan Pop Novakov (Makedonija)
20.05.-05.06. Momo Kuzmanović, KOLAŽI

1990

- 06.04.-07.05. Josip Ćosić, DE KA HAAAAA
10.11.-24.11. Jasminko Mulaomerović (BIH)

I bilo je još ...

DANI HUMORA

U Zagorju je gostovala putujuća izložba koju je organiziralo Hrvatsko društvo karikaturista i Otvoreno učilište Oroslavje u okviru tradicionalne manifestacije Dani Humora 2012., a pokrovitelji su bili Krapinsko-zagorska županija i Grad Oroslavje. Izložba karikatura je krenula po Zagorju zahvaljujući inicijativi ravnateljice Otvorenog učilišta iz Oroslavja gospođi Jasnici Ferček.

OROSLAVJE

U Oroslavju su održani 19. Dani humora, te je tom prigodom u Društvenom domu Gornje Oroslavje otvorena tradicionalna izložba karikatura članova Hrvatskog društva karikaturista, a u drugom dijelu programa u Java baru održana je večer stand up komedije.

Jasna Ferček, ravnateljica Otvorenog učilišta Oroslavje u uvodnom je predstavljanju izložbe naglasila da je posebnost ovogodišnje izložbe da je ona putujuća i da nakon Oroslavja ide u druge gradove. Davor Trgovčević, predsjednik HDK rekao je da će ova izložba (s oko 100 radova od 44 autora) biti u jesen postavljena u Drobaku (Norveška), a već je bila u Sesvetama i Ivanić Gradu.

RADOBOJ

Općina Radoboj bila je domaćin izložbe karikatura članova Hrvatskog društva karikaturista. Izložba je otvorena 17. travnja u Osnovnoj školi Side Košutić. Milan Lekić Lex, član Hrvatskog društva karikaturista u uvodnom je predstavljanju govorio o radu i uspjesima HDK, te o izložbi Hrvatska karikatura u Norveškoj. Nakon uvodnih govora Milan Lekić Lex svojim brzim portret karikaturama oduševio je prisutne uzvanike.

KARIKATURA I FILMSKI PORTRETI

Kulturni centar Klanjec za svoju je vjernu publiku priredio još jednu zanimljivu i pomalo intrigantnu kulturnu večer. U suradnji s Otvorenim učilištem i Turističkom zajednicom grada Oroslavje otvorena je putujuća izložba karikatura članova Hrvatskog društva karikaturista. U isto vrijeme, filmska stručnjakinja, dr.sc. Emina Kurtagić predstavila je program Lica i naličja, odabравši tri vrhunska filma hrvatskih autora od koji se svaki na svoj specifičan način bavi filmskim portretom. Tako su u jednoj večeri spojene dvije umjetnosti, a posebnu atmosferu tijekom projekcije filmova stvorio je majstor portretne karikature Milan Lekić Lex crtajući portrete posjetitelja.

GALERIJA „RUDI STIPKOVIĆ“

U Svetom Križu Začretju otvorena je Izložba karikatura članova Hrvatskog društva karikaturista. U ime pokrovitelja izložbe župana Krapinsko zagorske županije izložbu je otvorio pročelnik Upravnog odjela za prosvjetu... prof. Ivan Lamot. Prisutne posjetitelje pozdravio je načelnik općine gospodin Ivan Kranjčić, a o samoj izložbi govorio je jedan od autora Srećko Puntarić-Felix. U glazbenom dijelu programa svojim veselim pjesmicama zabavljao je dječji pjevački zbor "Cvrkutići". Prije i tijekom otvaranja zainteresirani posjetitelji mogli su dobiti vlastitu karikaturu od portret karikaturiste Milana Lekića Lexa.

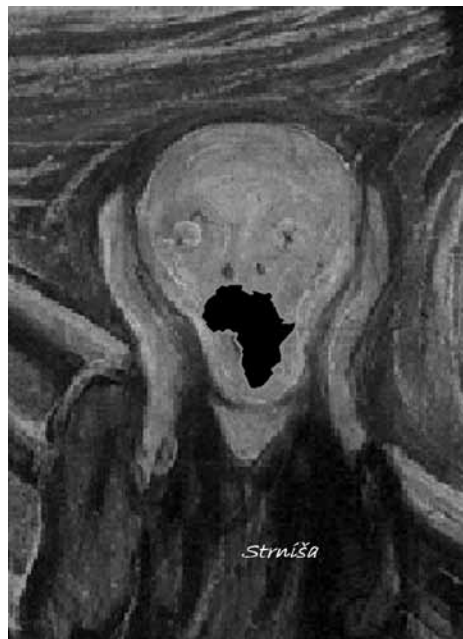
HUM NA SUTLI

U Narodnoj knjižnici Hum na Sutli otvorena je izložba karikatura članova Hrvatskog društva karikaturista. Humska javnost je imala prigodu upoznati radove najeminentnijih hrvatskih karikaturista, a posjetitelje izložbe oduševio je dopredsjednik društva Milan Lekić Lex koji je majstorskim potezima izrađivao portret karikature posjetitelja.

LEX HUMANITARAC

Hrvatsko društvo karikaturista u svom radu i samo poprilično ovisi o donacijama, pa ne čudi senzibilitet članova HDK prema humanitarnim akcijama. Tako je dopredsjednik HDK Milan Lekić Lex, majstor brze portretne karikature pomogao organizatorima humanitarne večere pod nazivom „Pomozimo zaboravljenima“, besplatno crtajući uzvanike u restoranu Il secondo u Novom Zagrebu.

Lex je po svom običaju radio vrlo vrijedno i razveselio preko četrdeset uzvanika, a strpljivo su čekali u redu i s oduševljenjem primili svoje karikature i članovi tamburaškog sastava „Gazde“ koji su također besplatno gostovali na ovoj humanitarnoj večeri.

INT. CARTOON CONTEST, ISTANBUL
2011 (Turska):

Specijalna nagrada: Emil Strniša,
tema: glad, debljina i smrt

Milan Lekić Lex

UMRO JE RONALD SEARLE

Pretposljednog dana prošle godine umro je britanski umjetnik Ronald Searle, uglavnom poznat po satiričnim karikaturama, a posebno po serijalu St Trinian's School, koji govori o zgodama iz ženskog internata. Za mnoge ljude St Trinian je definirao karijeru Ronalda Searla, iako je on često isticao da je to „uzelo“ samo pet godina njegovog života.

Ronald William Fordham Searle rođen je 1920. godine u engleskom Cambridgeu, gdje je njegov otac bio vratar na željezničkoj stanici. Već u petoj godini počeo je crtati, a s petnaest je napustio školu. Dvije godine učio je crtanje na Cambridge College od Arts and Technology, danas Anglia Ruskin University.

U drugom svjetskom ratu borio se u Singapuru, gdje je pao u japansko zarobljeništvo, obolio od beri-berija i malarije. Oslobođen je 1945., nakon japanske kapitulacije. Kasnije je rekao da ga je ono što je doživio kao ratni zarobljenik obilježilo za cijeli život. Searle je napravio stotine malih skica koje je ponekad skrivao pod tijelima muškaraca koji su umirali od kolere i groznice. Njegov povratak u Cambridge (u listopadu 1945) bio je popraćen izložbom njegovih ratnih crteža. Neposredno nakon rata, radio je kao sudski umjetnik na Nürnberškom suđenju.

Nakon rata se oženio i ubrzo preselio u Pariz. Surađivao je s brojnim magazinima, a bio je tražen reklamni ilustrator. Među ostalim, radio je dugotrajnu kampanju za rum Lemon Hart, ali u njegovim karikaturama česta su i druga alkoholna pića, najčešće vino i pivo. Crtao je i filmske plakate, među ostalim za film Veličanstveni luđaci u letećim mašinama.

SLAVNI MORNAR

Popaj slavi svoj 83. rođendan. Lik slavnog mornara svjetlo dana ugledao je na današnji dan, 17. siječnja 1929. godine, u stripu „Thimble Thetare“, a osmislio ga je američki crtač Elzie Crisler Segar. Popaj je ubrzo postao toliko popularan da je i strip promijenio ime u njegovo.

Vrlo brzo je slavni strip junak doživio i svoju ekranizaciju pa je između 1933. i 1957. godine napravljeno oko 230 kraćih epizoda te tri duža animirana filma o Popaju. Do 1988. godine je broj crtića o Popaju narastao na čak 638.

Filmsku verziju je Popaj dobio 1980. godine, u režiji Roberta Altmana. Popaja je tom prilikom utjelovio Robin Williams, a njegovu dragu Olivu je glumila Shelley Duvall.

GOJZEKI

Gojzeki su planinarska grupa u Osnovnoj školi „Zaprudje“ koja djeluje od 1998. godine. Program je tijekom posljednjih 10 godina obuhvatio tri stotine djece i nekoliko stotina odraslih, a izvedeno je više od 80 izleta.

Iako djeluju još od 1998. ime „Gojzeki“ dobili su tek 2004. po liku iz karikatura pokojnog planinarskog karikaturista Senaida Serdarevića Sene.

Senaid Serdarević suosnivač je Hrvatskog društva karikaturista. Naš je istaknuti karikaturist s čitavim nizom međunarodnih priznanja. Veliki dio njegovih karikatura vezan je uz planinarstvo. Svojim dizajnom i karikaturama obilježio je niz godišta Hrvatskog planinara, a 1988. godine ilustrirao je i Planinarsku početnicu u HP. 1984. organizirao je izložbu Planinarstvo u karikaturi.

I svakako pogledajte duhovite zgode iz života planinara Gojzeka na stranicama Hrvatskog planinarskog saveza:

<http://www.plsavez.hr/planinarstvo/osnove-planinarstva/>

A kad ste već tamo, nemojte se samo smijati Gojzeku već pročitajte i dobre savjete koje svaki mali i veliki planinar treba znati.

IVAN ŠARIĆ: SVIJET BEZ SJENA

U svibnju u Opatiji (Milenij Grand hotel) predstavljena je knjige Ivana Šarića - Svijet bez sjena i otvorena izložba karikatura, kao i nekoliko mjeseci ranije pred prepunom dvoranom u Galeriji Klovićevi dvori kada je knjigu predstavio autor dr.sc. Frano Dulibić, Vesna Kusin, ravnateljica galerije, mr.sc, Eugenia Ehgartner, urednica knjige i akademik Tonko Maroević.

Temeljna karakteristika crteža Ivana Šarića je jednostavnost koja je ključna za jasnoću i jezgrovitost poruke. Na jednostavnost se nadovezuje prepoznatljiva stilizacija motiva, zaobljene linije gotovo uvijek iste debljine, česti prikazi panoramskog prostora i jednostavne ljudske figure. Ali ako se pri promatranju zaustavimo na toj formalnoj razini, nećemo moći razumjeti niti Šarićev crtež, niti dubinu i snagu poruke, niti prirodu njegove poetike.

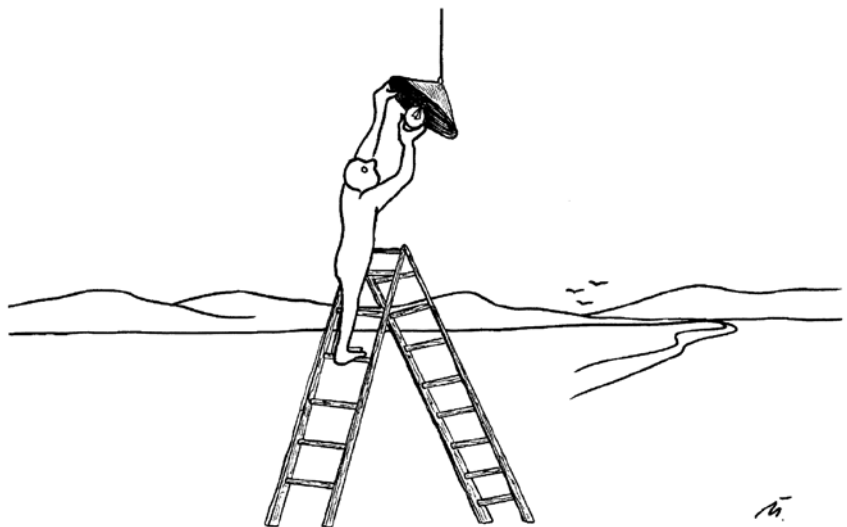
Šarićev temeljni motiv crteža je čovjek u prostoru, čovjek kao individualna jedinka, čovjek kao dio društva. Analizirajući takav ljudski lik, vidimo da je crtež do krajnosti stiliziran tako da su tijelo i glava svedeni na obrisnu liniju. Ako je prikazan u prednjem planu, onda ima i dvije prazne kružnice umjesto očiju, jednu crtu za usta i naznačen nos, ali i dalje ostaje bez individualiziranih karakteristika. Muški likovi djeluju kao da su bez kose, dok bujnost kose gotovo redovito karakterizira ženske likove. To su ljudi ispražnjena identiteta, izgubljeni u vremenu i ispražnjenom prostoru, koji bauljaju poput duhova opustošenom zemljom kojom vladaju sile kao što su politički opsjenari, bauci administracije, besmisleni propisi i zakoni, ekološke bombe, obećana Europa i globalizirani svijet. Taj Šarićev začudni svijet proizlazi iz brige za čovjeka, iz humanog osjećaja koji pomoću humora razobličava ljudsku glupost, sebičnost i zlo.

U posljednjih dvadesetak godina, na Šarićevim crtežima likovi, predmeti i prostor – iznimno rijetko posjeduju sjene, toliko rijetko da bismo mogli govoriti o svijetu bez sjena. U ovom razdoblju Šarić sve rjeđe crta sjene, a kada ih crta, tada sjena postaje protagonist. To su situacije kada sjena nije stvarni odraz predmeta ili lika, nego ona živi vlastiti život. Šarić je izostavljajući sjene istaknuo plošnost, pojačao dojam snažnog svjetla i gotovo bestežinsku lakoću predmeta i likova u prostoru. Možemo zaključiti da je time i njegov izraz postao još pročišćeniji a poruka jezgrovitija. Tako je naglasio svoju pripadnost snovitom i nadrealnom, ili ukratko, utemeljenost u specifičnosti svijeta likovnog izražavanja jer misao i poruka koju izražava na ovaj način dobiva jedinstven izraz.

Koje značenje ima takav svijet bez sjena? Prema rječniku simbola, sjena je ono što je suprotno od svjetlosti, odnosno, sjene su slike nestalnih, nestvarnih i promjenljivih stvari. Nadalje, postoje predaje prema kojima 'čovjek, koji svoju dušu proda đavlu, gubi sjenu. Budući da više ne pripada sebi, on više ne postoji kao duhovno biće, kao duša. Nema više demona koji u njemu stvara sjenu. On više nema sjene jer više nema ni bića.' I doista, dok promatramo Šarićeve likove na njegovim crtežima, kao da zavirujemo u svijet koji nije niti svijet živih niti mrtvih. Meta crteža nerijetko su mehanička ponašanja ljudi, bez obzira radilo se o glasovanju na izborima ili zagađivanju okoliša. To su postupci kada većina ne misli što radi, kada ljudi nisu svjesni svojih postupaka niti posljedica. Možemo reći da su takvi ljudi zapravo duševno mrtvi prije nego što su umrli, te je stoga doista opravdano da nemaju vlastitu sjenu.

Ovakvim pristupom ljudskom liku, Šarićev crtež oduzeo je individui bilo kakvu naznaku portretnih obilježja – svi likovi su netko nepoznat u nepoznatom prostoru, ali istodobno prepoznajemo mogućnost da je svaki pojedini lik netko od nas u prostoru koji nam je podsvjesno blizak. Iako se služi gotovo svim sredstvima karikature kojoj je jedan od glavnih ciljeva nasmejati kritičkim stavom, Šarićev svijet usprkos duhovitim idejama često ne nasmejava jer temu ne zahvaća na površinskoj razini. Iako je po tom izostanku smijeha rijetka pojava među karikaturistima, njegova karikatura pripada među socijalno angažirane karikature koje teže onom najvišem što se likovnim izrazom može postići: ukazivanju i razotkrivanju negativnih pojava u društvu kako bi što prije došlo do opće društvene klime koja bi djelovala na suzbijanje takvih negativnih procesa.

Šarić u crtežima realizira duhovite interpretacije svojih ideja ali tako da nas 'udara' težinom misli koja je nerijetko u svojoj biti egzistencijalna. Tako je stvorio doista rijedak i neobičan izraz: do krajnosti je razvio rubno područje rafiniranog i rijetkog spoja duhovitog i krajnje ozbiljnog promišljanja. Kao da se drži one prastare misli kako i u trenutcima kada nam je najteže život treba promatrati kroz duhovite aspekte i nikada ne skidati osmeh s lica.

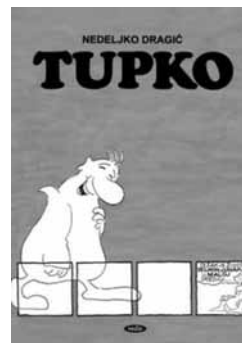

Nives Gajdobranski

Božidar Vukelić-Boba: O STRIPU ...

TUPKO

U izdanju Vedisa iz Zagreba izašla je knjiga stripa „Tupko” Nedjeljka Dragića. Tupko se pojavio početkom 1970. godine na stranicama „Večernjeg lista” i bio je drukčiji od svega što je tada postojalo u stripu na našim prostorima. Promijenio je dotadašnju percepciju stripa. 1971. U Montrealu (Kanada) dobio je prvu nagradu za strip. Tupko je izlazio 1970. I 1971. u „Večernjem listu”, a kasnije je objavljivan u „VUS-u”, „Ježu”, „Intervjuu” i „Vjesniku”. Nedavno je na promoviranju ovog albuma predstavljeno i bibliofilsko izdanje TUPKA koje je otisnuto u 99 primjeraka.

CONAN – DIVLJI MAČ

Izdavač Bookglobe iz Zagreba objavio je prvu knjigu stripova o Conanu. Na početku ove knjige stripova imamo priliku vidjeti originalne naslovnice časopisa The Savage vezane uz Conana. Zatim u odličnom i iscrpnom tekstu Marka Frančevića možemo pročitati o svim licima Conana barbara, na filmu i u stripu. U ovoj knjizi možemo vidjeti 12 epizoda stripa o Conanu sa samih početaka ovog strip serijala. Nastale su u razdoblju od 1971. Do 1974. Na njima su radili Barry Windsor – Smith, John Buscema, Neal Adam, Gil Kane, Alfredo Alcalá, Tony DeZuniga i još neki majstori ovog zanata a scenarije za ove epizode napisao je Roy Thomas. Ova strip knjiga prava je poslastica za sve ljubitelje stripa, a pogotovo za štovatelje Conana, jer nam donosi nove epizode ovog strip junaka i zanimljiva je zbog raznolikosti stilova crtača (olovaka i tuševa) koji su radili na navedenim stripovima. Posebnost ovog izdanja je ta da je bio raspisan natječaj za najbolju ilustraciju Conana. Pobjednička ilustracija Tihomira Tikulina – Tice krase naslovnice ovog hrvatskog izdanja Conana.

KAPETAN AMERIKA – PLES SMRTI

FIBRA je krajem prošle godine objavila strip album „Kapetan Amerika – Ples smrti” autora Danijela Žeželja – crtež i Darka Macana – scenarij. Ovaj strip naš poznati dvojac radio je za Marvel. Macanova priča nadograđena odličnim crtežom Žeželja pun je pogodak. Nešto posebno, drukčije od svih ostalih priča i podatak da je ovo prva priča u povijesti o Kapetanu Americi na kojoj nije radio nijedan Amerikanac.

1602.

U izdanju Algoritma izašao je iz tiska strip album „1602.” Koji će biti posebno zanimljiv štovateljima Marvelovog univerzuma. Ovu zanimljivu strip priču nacrtao je Andy Kubert (olovka) sin Joea Kuberta, a digitalno ju je maestralno obojao Richard Isanove. Scenarist ovog stripa je Neil Gaiman. U Marvelu 1602, nagrađivani autor N. Gaiman nam predočava jedinstvenu viziju Marvelova svijeta smještenu 400 godina u prošlost. Svima dobro poznati Marvelovi junaci poput X-Mena, Spider-Mana, Daredevila i Fantastične četvorke nalaze se u svijetu znanosti i čarobnjaštva 17. Stoljeća. Ovaj strip isprepliće klasične Marvelove avanture s povijesno točnim razdobljem vladavine kraljice Elizabete I, te tako stvara priču koja još uvijek nije ispričana u drugim stripovima Marvel Comicsa. Pohvala Algoritmu na objavljivanju ovog u svakom pogledu odličnog stripa.

MUDRACI Stjepana Bartolića – Štefa

Nedavno je Ogranak Matice hrvatske iz Bizovca u biblioteci Kvadrat pod uredničkom palicom Vjekoslava Daniša objavio strip album „Mudraci” Stjepana Bartolića – Štefa. Ovaj strip album nam se otvara odličnim tekstom o samim stripovima koje je napisao Vladimir Šagadin. U albumu su ove epizode Mudraca: Žutokljunac, Divlja horda, Divljak, Vitez slavonske ravni, Božićna priča i Na zapadu ništa novo. Štef u ovim bravuroznim minijaturama (crtački i scenaristički), jer svaka je epizoda duga tek nekoliko stranica (od 6 do 10), na zanimljiv i ljudski način progovara o Domovinskom ratu. Ovim kratkim stripovima o tom časnom razdoblju naše nedavne prošlosti Štef je rekao više nego što bi netko drugi rekao u nekoliko knjiga. Jednostavno, duboko i nadasve, što je najbitnije, ljudski.

... UPIRTS O :aboB-ćilekuV radižoB

IZGUBLJENI SVIJET

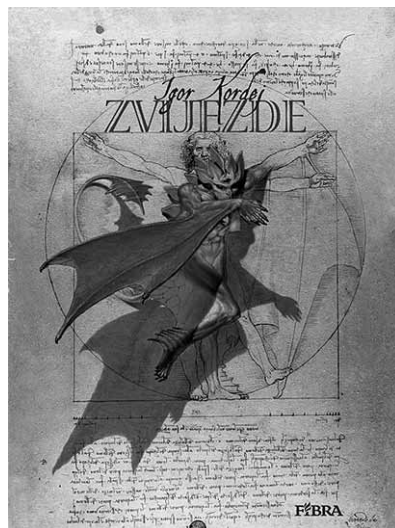
U izdanju Udruge za popularizaciju stripa ART 9 prošle godine izašao je strip album „Izgubljeni svijet” autora Borivoja Dovnikovića- crtež i scenarista Marcela Čuklija koji je nastao prema romanu A.Conana Doylea. Ovaj izvrstan strip nacrtao je tada mladi 24-godišnji karikaturist, animator i strip crtač Bordo. Bilo je to 1951. Strip je tada izlazio u „Pioniru” školske godine 1951/52. „Izgubljeni svijet” je prvi objavljeni kompletni strip Borivoja Dovnikovića – Borde, i to je prva strip adaptacija priče „The Lost World” A.C. Doyela na svijetu. Uz ovaj strip u albumu se nalazi i kraći strip „Mali prijatelj” za koji je scenario također napisao M.Čukli, a nastao je 1952. i objavljen je iste godine u „Pioniru”. Čestitke Udruzi ART 9 na objavljivanju ovih stripova iz naše bogate strip prošlosti, i nadam se da će ih biti još.

KRALJEVSTVO

U biblioteci Kvadrat urednika Vjekoslava Daniša izašao je zanimljiv strip album „Kraljevstvo” autora Radovana Domagoja Devlića i Hrvoja Ružića. Ovaj strip tada 18-ogodišnji Hrvoje je započeo crtati 1989., a godinu dana prije položio je seminar stripa u Gorožnjanu koji je vodio majstor Radovan. Strip je nastajao s prekidima iduće tri godine (1989-91). Priča je u cijelosti Devlićeva. On je također za svaku stranicu ovog stripa napravio i layout table s pripadajućim tekstom. Kad bi Hrvoje nacrtao tablu u olovci donio bje Devliću na provjeru, a onu već prije provjerenu pokazao bi istuširanu. Tada bi pričekao skicu iduće table. I tako se njihova suradnja odvijala kroz sve 54 stranice ovog strip albuma. Prvih deset stranica ovog stripa bilo je objavljeno u „Patku” pod naslovom „Lautist”. Iako se kroz cijeli strip osjeća duh majstora Radovana (montaža,table i sama priča) mladi Hrvoje je odlično svladao sve zadatke postavljene pred njega, i zahvaljujući Vjeki Đanišu, podario nam zanimljiv strip uradak vrijedan svake pažnje kao primjer zajedničkog rada majstora i učenika.

ZVIJEZDE Igora Kordeja

U izdanju FIBRE nedavno je izašao strip album „ZVIJEZDE” Igora Kordeja. Ovo odlično izdanje je kompilacija kratkih strip priča nastalih u razdoblju od 1978. do 1994. godine. Kako su ovi stripovi nastali u rasponu od 15 godina zanimljiva je raznolikost u tehnici crtanja. Kroz ove priče možemo vidjeti autorovo napredovanje i crtačko sazrijevanje. U knjizi su ove strip priče: Zvijezda, Odlazak, Kuća na brdu, Mašina, Glas iznutra, Lekcija iz anatomije, Zvezdana prašina, Oni dolaze te Mašina (kolor). Uz predgovor I.Kordej je za svaki strip napisao i priču o tome kako je svaki pojedini strip nastao i u kome razdoblju, kako je tada živio i uopće kako su izgledala ta vremena. Jako zanimljivi tekstovi naročito za one koji su tada bili još djeca ili nisu bili ni rođeni. Posebnost ovog izdanja „ZVIJEZDA” je ta da je Kordej neke stripove doradio za ovo izdanje, neke iznova nacrtao, neke nadogrudio nakon mnogo godina dodatnim tablama, a možete vidjeti i dosad neobjavljenu koloriranu verziju stripa Mašina koju je 2000. radio za Heavy Metal Magazin. Čestitke Igoru Kordeju i Marku Šunjiću iz FIBRE što su nas počastili ovim zanimljivim strip izdanjem.

ŽIVOT I DJELO-Sebastijan Lechner

Udruga ljubitelja stripova STRIPOS iz Osijeka izdala je knjigu stripova osječkog autora Sebastijana Lechnera. U knjizi se nalazi po 1 epizoda stripova: Tajanstveni otok, Gospodar svijeta, Siegfried, Džarto te Princ Bialčo. Na početku ovog izdanja je tekst Željka Gašića u kojem nam priča o istraživanjima vezanim uz život i rad S.Lechnera te o radu na ovoj knjizi. Tu je zanimljiv i tekst Zdravka Zupana o Lechneru. Sebastijan Lechner rođen je 10.1.1921 u Osijeku. Prvi strip objavio je 2.10.1938 u tjedniku Paja Patak. Većinu svojih stripova objavio je u Mikijevom carstvu. Sam je pisao i scenarije za sve svoje stripove koji su osim kod nas objavljivani u Francuskoj i Bugarskoj. Za vrijeme rata ne bavi se stripom. Preminuo je u 24 godini života. U ovoj odličnoj knjizi stripova Sebastijana Lechnera možete vidjeti svu raskoš talenta tog mladog nažalost prerano preminulog strip autora.

20 GODINA FELIXA

Felix, srečković koji nas svaki dan uveseljava na zadnjoj stranici Večernjeg lista, ove subote slavi 20. rođendan. Netom nakon osamostaljenja Hrvatske, Puntarić počinje objavljivati humoristične kronike u Vjesniku kada je karikatura, tvrdi, prvi put dobila mjesto koje zaslužuje u dnevnim novinama. Lik Felixa stvoren je 1975., u dnevnom je tisku od 1992., a u Večernjaku stalno od 1995.

Bilo je to vrijeme velikih promjena, na svjetskoj, europskoj i domaćoj razini, prisjeća se, pa je u "prvome broju" ocrtao stanje na ratištu, noć provedenu u rovu i strah od neočekivanog... Felix na ramenu drži radio iz kojeg svira "Strejndžers in d najt"... U najnovijima se, pak, na svoj način osvrnuo na Hrvatsku u EU.

Zbog obljetnice je Puntarić zavirio u arhivu karikatura kako bi odabrao one kojima će ukrasiti zid galerije Felix Fun Factory, u kojoj stvara od 1994. godine. I sam se, kaže, iznenadio koliko je toga zatekao jer se nakupilo više od 7,5 tisuća raznih Felixa!

– Pod tim pseudonimom stvaram još od 1975., no tek sam dolaskom u Večernji list 1995. godine počeo živjeti isključivo od karikature. To što sam politički komentator u Hrvatskoj velika mi je čast i nisam mislio da ću dogurati do toga. I možda se nekad čini da je taj posao lak jer tema za sprdnju ne nedostaje, nije lako baš svaku situaciju okrenuti na smijeh, a opet humor je jedino što nas može izvući u teškim vremenima. Mene iz kreativne krize mogu spasiti jedino čitatelji i njihov smijeh koji osluškujem dok pregledavaju razglednice i čestitke – kaže Srećko.

Prvu je karikaturu objavio u Kerempuhu 1975., s 22 godine, a kasnije objavljuje i u SN reviji, Sprintu, a nakon toga osvaja brojne nagrade na svjetskim izložbama karikatura. Jedna od zanimljivijih zbila se 1986. u Turskoj kad mu je žiri dodijelio Grand-prix u konkurenciji šest tisuća karikatura.

– Kako su autori bili napisani na stražnjoj stranici papira, žiri nije znao čije je radove izabrao sve do finala, u koji su ušla tri rada. Među njima dva su bila moja i tada su jedan morali izbaciti. Ovaj drugi na kraju je pobijedio – kaže o karikaturi u kojoj panduri na ispitivanju svezanog osumnjičenika pljuskaju cvijećem.

Manje je poznato da je Puntarić inženjer strojarstva, koji je od 1980. do 1987. radio kao projektant u Tvornici parnih kotlova i u Elki, tvornici kabela.

– Bila su to vremena u kojima se nešto i proizvodilo. Kako se u Elki često kralo vrijedne žice, bili smo zaključani u uredima, pa bih crtao karikature nakon što bih završio s poslom – kaže.

Radio je i u promidžbi tvornice Kraš u kojoj je osmislio i slogan za Moju prvu čokoladu - "Čaša mlijeka, žlica meda, čiste ruke, čista brada, hranjiva je baš mi prija, moja prva čokolada" – u čemu mu je pomoglo poznavanje aforizama i iskustvo stečeno stvaranjem karikatura. Pobornik je stare škole pa i danas Felixa stvara tušem i akvarelom, bez pomoći računala, a ponekad si da oduška crtajući flomasterom, no ne za novine.

– U galeriju svrate i Amerikanci, turisti, očarani su time kako ručno stvaram. Poštuju to kao što smo mi nekad poštovali zagrebačke šustere, prave radnike kakve je teško naći – kaže Puntarić.

Mnogi karikaturisti njegove i starije generacije dolaze iz prirodnih znanosti. Za bavljenje karikaturo, zaključuje Felix, potrebna je opća kultura i širina, praćenje događaja, osluškivanje duha nacije.

TVORNICA NE RADI ...

U Nacionalu br. 846, 31.01.2012. u članku „Ubojiti humor pera i tinte“ mogli smo pročitati: „Puntarić u svojoj galeriji „Felix Fun Factory“ u Harambašićevoj ulici crta, izlaže i prodaje radove s motivima Felixa“.

Na žalost od ljeta FFF (u Harambašićevoj) više ne postoji. Kao i druge tvornice i ova se ugasila, više ne dimi ... Nestalo je još jedno mjesto gdje je karikatura stvarana, svakodnevno živjela i gdje su dolazili oni koji još uvijek vole karikaturu.

MOJ PRIJATELJ STANKO DASOVIĆ

Upoznali smo se 1983. godine u Skopju na Svjetskoj galeriji karikature. On je tamo bio gost kao urednik slavonskobrodskog humorističko-satiričkog lista BRODOLOM, a ja kao karikaturist Podravkinog FEFERONA (ne onog u staklenki). Igrom slučaja postali smo cimeri u hotelu tadašnje A-kategorije. Imena hotela se više ne sjećam, ali mi je ostalo u pamćenju kako mi se Stanko požalio da je u kupaonici otpao lavabo pri pokušaju da se opere. Očito u hotelu nisu očekivali prijave goste. Riječ po riječ, vic do vica, ubrzo smo se zblížili. On mi je pričao na koji je način postao urednik smiješnih novina. U ono je vrijeme bio tajnik općine Slavonski Brod. Tako visoka funkcija u tada bogatoj općini omogućavala mu je (vjerovali su brodski komunisti) da BRODOLOM lakše dođe do novca kako bi izbjegao mogući brodolom. Naše komuniciranje nastavilo se i nakon druženja u gradu gdje lavaboi padaju kao zrelo voće.

On je uređivanje BRODOLOMA vodio s mnogo više žara nego ja od strane vrha firme nametnuto mi vođenje FEFERONA. Stanko je zajedno s novinarom Jožom Ščrbašičem i ostalim brodskim humoristima organizirao jugoslavensku izložbu karikature RIBE PLIVAJU LEĐNO, na kojoj sam bio redoviti gost. Bili su to zaista nezaboravni susreti ljudi koji su razmišljali i stvarali na istoj frekvenciji. To što su BRODOLOM i RIBE na kraju ipak doživjeli brodolom nisu krivi ni Stanko, niti Joža, već povijesne okolnosti. Stanko i ja često smo razmjenjivali pisma. I nakon pojave e-maila zadržali smo stari običaj pisanja pisama. Razmjenjivali bismo marke, kalendare i ostale lokalne godišnjake. Povezivala nas je i zajednička bolest koja je mene pretvorila u invalida, a njega otrgla obitelji i svima koji su ga poštovali i voljeli. Srce me zaboli kad otvorim prazan poštanski sandučić. Nema više Stankovih pisama, ali vjerujem da će on dalje živjeti u našim mislima.

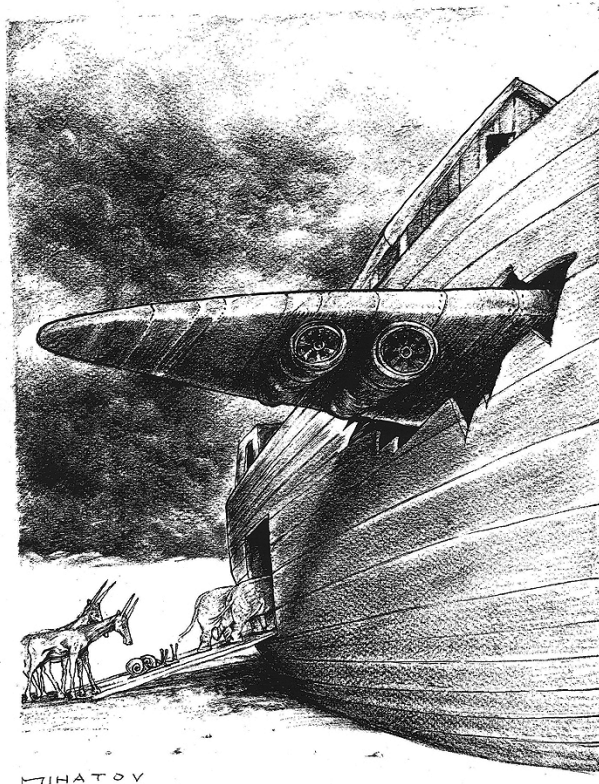
Ivan Haramija Hans

P.S. Na dnu web stranice <http://www.vrilo-mudrosti.hr/slike-brod/slike-brod2.htm> možete pogledati tri broja Brodoloma iz 1981. i 1982. godine kada je glavni i odgovorni urednik bio Stanko Dasović.

VLADO KOS (1937. – 2012.)

Preminuo je Vladimir Kos, karikaturist, skladatelj, humorist, dugogodišnji član ULUPUH-ove Sekcije za ilustraciju, karikaturu, strip, primijenjeno slikarstvo i animirani film te Sekcije za multimediju i intermediju. Vladimir Kos rođen je 19. prosinca 1937. u Zagrebu. U svojoj bogatoj i raznorodnoj profesionalnoj biografiji pojavljuje se kao karikaturist, skladatelj, humorist te autor velikog broja TV emisija. Karikature objavljuje u brojnim humorističnim časopisima kao što su Paradox, Kerempuh, Pavliha, u tjednicima VUS, Studio, Vikend i Svijet, u časopisima za kulturu Odjek, Telegram, Republika i 15 dana te u njemačkom magazinu ER. Najplodniju suradnju ostvario je 1978./79. i 1988./89. s Vjesnikom. Njegove su karikature uvrštene u tri ugledne "Pardonove" antologije karikature, zajedno s najvećim svjetskim majstorima (Bonnot, Pasteur i dr.). Izlaže kontinuirano od 1965. godine: samostalno i na brojnim skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu (Montreal, Atena, Sofija, Bologna, Istanbul, Tokyo, London, Torino, Ljubljana). Bio je autor nekoliko TV špica (Stranački život, Zemlja na dlanu i dr.), režirao je i brojne videoklipove (zabavna glazba).

Željko Sabol primijetio je kako je karikature Vladimira Kosa teško svrstati u neki određeni pravac ili stil, pa čak i žanr, jer njegovi radovi izmiču uobičajenim podjelama između slikarstva, crteža i karikature. To je stoga što on "uvijek želi da karikatura bude nešto više od duhovite (verbalno-grafičke) dosjetke." Iz tradicije nadrealizma preuzeo je tehniku kolaža, kombiniranja gotovih slikovnih elemenata iz tiska u nove, znakovite odnose, a često u istom djelu kombinira različite tehnike (crtež, akvarel, pastel, sepiju i sl.). Pri svemu se crni humor iščitava kao temelj autorova svjetonazora, uz naglašeni intelektualizam koji od promatrača traži angažman u dešifriranju nerijetko hermetičnih poruka.

*Second Master Cup International Illustration
Biennial 2011, PEKING (Kina):
Specijalna nagrada: Mojmir Mihajlov
tema: Noina arka*

IZ INOZEMSTVA ...

DIPLOMATSKI SKANDAL

Okupljanje turskih i europskih parlamentaraca u Bruxellesu pretvorilo se u burni utorak kada je Barry Madlener, nizozemski političar iz Stranke za slobodu optužio Tursku da ograničava slobodu tiska i interneta, te kritizirao povećanje nasilja nad ženama i homoseksualcima. Izjavio je da čak sude i karikaturistu za karikaturu koja je objavljena u turskom humorističnom magazinu "Penguin". Istanbulsko državno odvjetništvo tereti karikaturistu Bahadır Barutera za "vrijeđanje vjerskih vrijednosti usvojenih od velikog dijela stanovništva" te traži kaznu zatvora u trajanju do jedne godine.

Karikatura prikazuje imama i grupu vjernika koji mole u džamiji, a jedan od njih na mobitel razgovara s Bogom i traži oprost od zadnjeg djela molitve, jer on ima stvari koje treba obaviti. Riječi "ne postoji Allah" i "religija je laž" sakrivene su unutar zidne dekoracije na zidovima džamije.

Povjerenik EU za proširenje Stefan Füle je pokušao smiriti Bagisa, glavnog turskog pregovarača za pregovore sa EU. Mnogi ljudi u Turskoj osjećaju da incident odražava anti-islamski i anti-turski sentiment mnogih u EU.

U ZATVOR ZBOG KARIKATURE

U Indiji, najmnogoljudnijoj demokratskoj zemlji na svijetu, uhićen je jedan mladi karikaturist jer je navodno "oskvrnuo nacionalne simbole". Slučaj je podigao prašinu i pokrenuo raspravu o granicama slobode mišljenja.

"Otkada je zločin crtati karikature?" - to pitanje voditeljice privatne indijske televizijske postaje NDTV trenutno

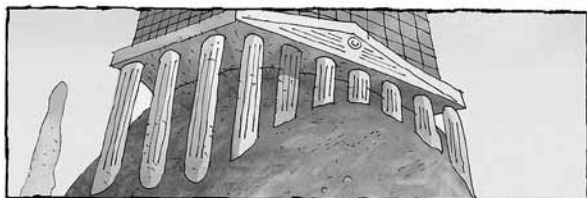
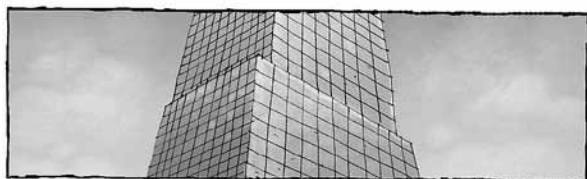
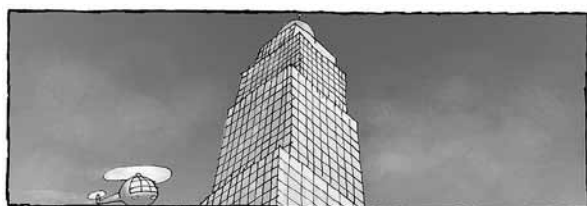
zaokuplja mnoge Indijce. Povod je slučaj 25-godišnjeg karikaturista Aseema Trivedija koji se nalazi u istražnom zatvoru. Tereti ga se za oskvrnjivanje nacionalnih simbola i, ako ga sud proglasi krivim, prijeti mu kazna od tri godine zatvora.

U svojim karikaturama Trivedi oštro kritizira organe vlasti u Indiji zbog korupcije koja vlada u zemlji. Jedna karikatura prikazuje parlament kao "nacionalni zahod", a na drugoj je natpis na nacionalnom grbu "Samo istina pobjeđuje" zamijenjen natpisom "Samo korupcija pobjeđuje". Indijske vlasti u tome vide "huškanje naroda".

Odmah nekoliko sati nakon uhićenja karikaturista, u Indiji se pokrenula lavina negodovanja. Intelektualci, borci za građanska prava i umjetnici u cijeloj zemlji su iskazali podršku Trivediju i oštro kritizirali organe vlasti koji su odredili da karikaturist ostane u istražnom zatvoru. "Zadatak umjetnika je da pred očima nacije drži ogledalo. Aseem nije ništa skrivio, on je samo prikazao tragično stanje Indije. Ovaj kukavički čin uhićenja, će samo pojačati val prosvjeda i prisiliti vladu da povuče odluku o zatvoru", izjavio je poznati muzičar i bollywoodski skladatelj Pritam Chakraborty. Tisuće Indijaca su preko Twittera i društvenih mreža iskazale podršku umjetniku.

Aseem Trivedi je član Indijskog anti-korupcijskog pokreta IAC koji je osnovao najpoznatiji indijski borac protiv korupcije Anna Hazare. IAC želi jednom kampanjom prisiliti indijski parlament da donese zakon o uvođenju neovisnog ombudsmana koji će dobiti ovlasti za kazneno gonjenje korumpiranih političara i činovnika.

Karikaturist Aseem Trivedi namjerava se i dalje boriti protiv korupcije. On je odbio izaći iz istražnog zatvora uz kauciju.

40. SVJETSKA GALERIJA
KARIKATURE,
SKOPJE 2012 (Makedonija):
Specijalna nagrada: Nikola Listeš

IZ OPORBE U MUZEJ

Muzej karikatura u Kremsu otvorio je 21. 01. 2012. retrospektivnu izložbu političke karikature Petra Pismestrovića koja će trajati punih godinu dana, do 22.01.2013.godine.

“Dok crtam, uživam u svakoj liniji”, izjavio je Petar Pismestrović u jednom od svojih intervjua što je poslužilo kao simboličan naslov za izložbu: “Wenn ich zeichne, genieße ich jede Linie”

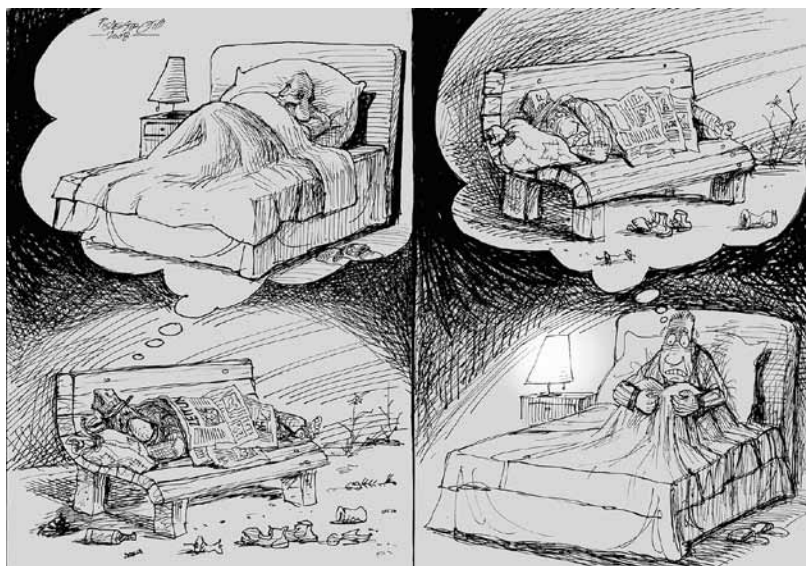
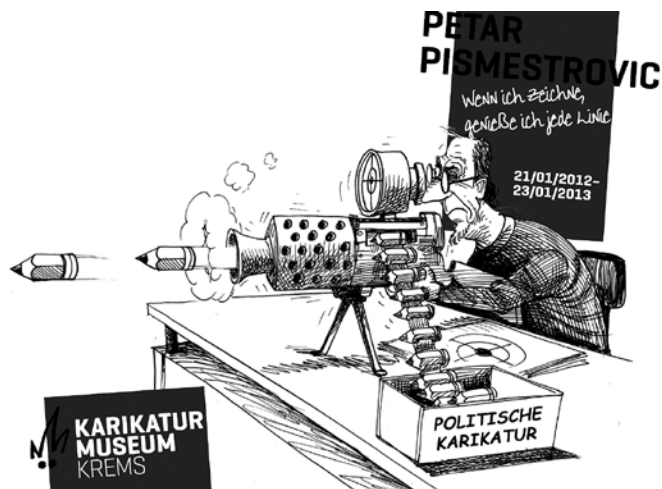
Nakon više od 40 godina bavljenjem karikaturnom te više od 20 godina boravka u Austriji i suradnje s “Kleine Zeitung-om”, karikature Petra Pismestrovića našle su svoje mjesto i u Muzeju karikatura.

Muzej karikatura (Karikaturmuseum) u austrijskom gradu Kremsu nedavno je obilježio svoju desetu godišnjicu postojanja. Ovaj hram karikature projektirao je poznati austrijski arhitekt prof. Gustav Peichl, u svijetu karikature poznat pod pseudonimom Ironimus, kojemu je u okviru muzeja posvećen poseban dio za stalni postav karikatura, takozvani Ironimusov kabinet. Upravo u tom kabinetu, kao posebna čast autoru, izloženo je 70 radova, portreta i političkih karikatura Petra Pismestrovića, što je samo mali izbor iz opsežnog opusa ovog izuzetno plodnog i vrijednog karikaturiste.

Kažu da je izlazak karikature u tiskanom mediju, odnosno njeno štampanje u novinama nekakva ovjera, pečat koji joj daje težinu i vrijednost, a njeno izlaganje u muzeju karikature daje joj posebnu, reklo bi se, historijsku vrijednost. Svoju vrijednost Pero provjerava već 40 godina. Do sada je objavio preko 30.000 karikatura, u mnogim listovima bivše Jugoslavije, u austrijskom dnevnom listu „Kleine Zeitung“ te mnogobrojnim dnevnim listovima i časopisima širom svijeta („Nebelspalter“, „New York Times“, „Cicero“, „L.A. Times“, „Curier International“, „International Herald Tribune“).

Prilikom otvorenja, pred prepunom dvoranom, doajen austrijske karikature Prof. Gustav Peichl-Ironimus vodio je interesantan razgovor s Petrom Pismestrovićem, na zadovoljstvo prisutnih zaljubljenika u crtani humor. Tom prilikom je Ironimus, koji je inače vrlo škrt kad su u pitanju pohvale na rad i račun kolega – karikaturista, rekao da je Pismestrović jedan od najvažnijih političkih karikaturista u Austriji i da nedvojbeno pripada samoj eliti političkih karikaturista u Europi. Fascinira ga to što u Perinim radovima prepoznajemo točno i odmah ono što nam umjetnik želi saopćiti i to sve kroz briljantan i nadahnut crtež.

U portretnim karikaturnama Pismestrović majstorski obrađuje karakterne crte osoba koje portretira. Njegove linije su markantne, lepršave i precizne – maestralno izvedene i konstruirane u već prepoznatljivom stilu, pa ga je njegov kolega, poznati austrijski karikaturista Gerhard Haderer nazvao „Arhitektom lica“... i potpuno je u pravu. Skoro sve svoje crteže Pero radi na A4 formatu, koji zahtijeva veliku preciznost i umijeće na kojemu mu je pozavidio i poznati njemački karikaturista Sebastian Krueger, koji inače svoje portrete izrađuje na puno većim formatima.

Kad su u pitanju dnevno-političke karikature i osobni odnos prema politici i političkim strankama, Pero voli reći da: «Karikaturista uvijek treba biti u oporbi i uvijek na strani slabijih, na strani pravde i istine...»

Imam utisak da je u radovima Petra Pismestrovića stalno i uvijek prisutna ona divna izreka poznatog njemačkog karikaturiste Felixa Mussila: „Dobar karikaturista svoje pero uvijek umače u tintu, a nikada u otrov“. Toga se Pero stalno drži dok crta svoje karikature, na njima nema banalnosti, otrovnih strijela i ružnih poruga, naprotiv, sve je vješto upakirano kao lijek u apoteci tako da se kroz dozu smijeha i najgorča pilula lakše proguta.

Petar Pismestrović je dobitnik mnogih međunarodnih nagrada i priznanja, objavio je sedam knjiga karikatura i smatra se najvažnijim političkim karikaturistom u Austriji.

Hule Hanušić

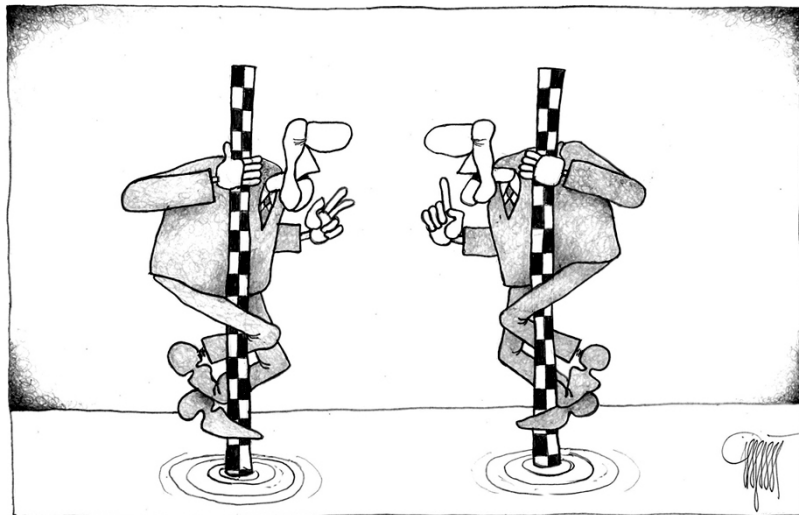
40. SVJETSKA GALERIJA KARIKATURE
SKOPJE 2012 (Makedonija): Specijalna nagrada: Petar
Pismestrović

KARIKATURA KAO ODRAZ NAŠE ZBILJE

Zbog stanja u tiskanim medijima danas su na novinskom prostoru koji je nekada bio posvećen karikaturama – rekla. To je šteta, jer upravo je karikatura odraz naše zbilje, satira naše svakodnevice o kojoj će teoretičari društvenog razvoja i sociolozi možda govoriti tek za 10 ili 20 godina – smatra Željko Pilipović, stalni karikaturist Regionalnog tjednika, koji je četvrtu godinu zaredom

PREGOVORI VLADE I SINDIKATA O KOLEKTIVNIM UGOVORIMA

Željko Pilipović

uvršten u najveću svjetsku selekciju svjetske novinske karikature – World Press Cartoon u Portugalu.

Manifestacija je to koja se tradicionalno održava u portugalskom gradu Sintri (sa ukupnim fondom nagrada od 25.000 EUR-a), a svake se godine bira oko 400 najboljih novinskih karikatura te pobjedničke karikature u tri kategorije. Uz Željka Pilipovića, u elitnom društvu najboljih svjetskih novinskih karikaturista 2011. našlo se još samo šest autora iz Hrvatske i to iz Slobodne Dalmacije (Darko Pavić i Igor Brešan), Vjesnika (Mojmir Mihатов i Dado Kovačević) i listova Glasnik (Zdenko Puhin) i Podravka (Ivan Haramija).

- Zanimljivo je to da često vidimo kako nam mozgovi isto funkcioniraju i dva karikaturista s različitih strana svijeta, bez ikakvih dodirnih točaka ponekad na jednu temu nacrtaju gotovo pa identičnu karikaturu. Za nas

karikaturiste važno je sudjelovati u takvoj selekciji upravo iz razloga da se možemo uspoređivati jedni s drugima, pa onda i nešto naučiti – zaključio je Pilipović.

Odvjetnik Željko Pilipović karikaturom se bavi od gimnazijskih dana. Prvu karikaturu objavio je u školskom listu „Gimnazijalac“, a za vrijeme studija u Zagrebu bilježi prve zapažene uspjehe. Nakon što mu je karikaturu na temu „Mornar na suhom“ objavljena u Vjesniku, malo pomalo njegove karikature počinju objavljivati i Studio, Večernji list, Jež, Feferon, slovenska Pavliha i drugi listovi.

Željko Pilipović inspiraciju za svoje karikature crpi u aktualnoj političkoj situaciji te kaže kako živimo u državi gdje barem nije teško naći materijala za dobru karikaturu.

Danica Pajtak, Regionalni tjednik

U katalogu SINTRA 2012 iz HDK nalazimo Dadu Kovačevića, Darka Pavića, Igora Brešana, Mojмира Mihatova, Zdenka Puhina, Željka Pilipovića i Petra Pismestrovića.

KARIKATURISTA GODINE

Dugogodišnji član Hrvatskog društva karikaturista iz Makedonije je Miroslav Georgijevski. U galeriji Ostena u Skopju postavljena je izložba karikatura makedonskih autora. Žiri sastavljen od nekoliko urednika dnevnih novina i galerista proglasio je Miroslava za najboljeg karikaturistu u 2011. godinu. Bravo Miro!

IZLOŽBA KARIKATURA IVICE JAMBREŠIĆA

Običaj koju su prije nekoliko godina inicirali Ogranak Matice hrvatske u Samoboru i Hrvatsko društvo karikaturista da se izložbom karikatura najavi Samoborski fašnik, izgleda da postaje tradicija. Tako je i ovogodišnji 186. samoborski fašnik najavljen izložbom samoborskog karikaturiste Ivice Jambrešića, otvorenoj 11.02.2012. u Samoborskom muzeju.

Ivica Jambrešić rođen je 1950. g u Zagrebu. Od rane mladosti pokazuje sklonost likovnom izražavanju. U razdoblju 1971 – 1975. g ostvaruje suradnju s Ivicom Bednjancem na crtanju stripova i ilustracija, a počinje se baviti grafičkim dizajnom. Od 1975. g, nakon preseljenja u Samobor, počinje surađivati sa Samoborskim novinama, gdje je objavio preko 500 karikatura. Istovremeno postaje suradnik Samoborskog fašnika za koji izrađuje dekoracije i scenografiju. Javnosti se predstavio jednom samostalnom te s više skupnih izložbi. Član je Ogranak Matice hrvatske u Samoboru i Udruge samoborskih karikaturista.

Istom prigodom javnosti je predstavljeno i novo izdanje humorističko-satiričkog časopisa Ričet z domaće kuhne, nezaobilaznog pratioca samoborskih fašničkih događanja, kojega izdaje samoborski ogranak Matice hrvatske.

Organizatori ovog kulturnog događaja bili su Turistička zajednica grada Samobora, Samoborski muzej, Ogranak Matice hrvatske u Samoboru i Udruge samoborskih karikaturista.

Zoran Perović

MLADEN BAŠIĆ-BIBI: UMJETNIK OSMIJEHA

Na sam rođendan Mladena Bašića - Bibija udruga Umjetnost osmijeha u Radićevoj 37 otvorila je izložbu odvjetnika i karikaturiste Mladen Bašića - Bibija rođenog 17. svibnja 1945. u Varaždinu .

U monografiji MLADEN BAŠIĆ-BIBI autor Guido Quien je napisao: „Osim crtežom i bojom, Bašić se poigravao i jezikom, doslovnim preslikom riječi ili pak maštovitim prizivima. Bibijeve igre riječima karikature su u kojima doslovna predočenja donose pregršt smijeha. Rekli bismo vedre, a često kaskadanske metamorfoze događaju se tim Bašićevim likovima, a sve u jednostavnoj i gotovo naivnoj intonaciji. Karikaturi Mladena Bašića svojstven je nestandardan spoj slike i riječi. Očita je slovna zaigranost, verbalno-crtačka strast. Ta igra, to značenjsko žonglerstvo jedna je od najmarkantnijih Bašićevih osobina. Semantički pomak riječi temeljen na slikovnom prizivu bio je njegov djelatni prostor.

Odvjetnik i karikaturist Mladen Bašić, bio je politički i društveno zainteresirani građanin, Varaždinac, Zagrepčanin, Hrvat, ali i čovjek osjetljiv na globalne procese suvremenosti. Osim na svestremene ljudske osobine, koje je otkrivao u malim stvarima, kao dnevno prisutan karikaturist referirao se i na aktualne teme trenutka. Mlađoj će generaciji izmaknuti kontekst iz kojega su prštale iskre svakodnevice Bašićevog vremena. No mnogobrojne društvene teme Bibijevih karikatura i danas čine ikonografiju javnog prostora: novac, horoskop, vjera, knjige, kompjutori, TV i dakako politika.“

Izložbu pod naslovom S LIJEPA NAŠA otvorio je također naš poznati karikaturist Srećko Puntarić Felix, koji se biranim i duhovitim riječima obratio nazočnima, kao i predsjednica udruge Rumica Baranović, te izaslanica ministrice kulture Andreje Zlatar Vilović, gospođica Mirta Rabovski. Pred mnoštvom pravnik (odvjetnika i sudaca) te karikaturista i ljubitelja karikature bila je i obitelj pokojnog Mladena, gospođa Mira i sin Mislav sa suprugom Andrejom.

U zaista prekrasnoj atmosferi na pravi način smo se zahvaljujući ovoj udruzi podsjetili na Mladena Bašića – Bibija (umro 31. prosinca 1997.) i njegov život te karikature na temu pravde. Podsjetimo naše članove i ljubitelje karikature da je Mladen Bašić Bibi bio predsjednik Hrvatskog društva karikaturista od 1985. do 1988. godine, te od 1991. do 1993. godine. Početkom Domovinskog rata učlanio se s ostalim hrvatskim karikaturistima u Postrojbu hrvatskih umjetnika, te odmah duhovito primijetio:

- Da, mi se borimo SNAJ PEROM !

LAC

U knjižnici „Savski gaj“ održana je izložba Davora Lackovića. S obzirom nato da je prostor knjižnice vrlo skučen nije bilo službenog otvaranja izložbe. Radovi na temu astronomije ali i na druge teme bili su izloženi mjesec dana pa ih je ipak vidio veliki broj posjetitelja knjižnice.

CROMINUTE

Krajem svibnja u Požegi se održao međunarodni festival „Crominute“ koji slavi dvadesetu godišnjicu. Njegov alfa & omega od početka je Željko Balog, idejni začetnik, osnivač i organizator. Kratkoća predstavlja veliku prednost, to jest učinkovitost za sudionike, jer za maksimum od tri sata festival je ‘gotov’, odgledani su svi filmovi u konkurenciji, njih šezdeset, proglašeni pobjednici i predane nagrade.

Dodjela nagrada, kao i svaka dodjela, neke je (pobjednike) oduševila, a neke razočarala. Ukus žirija i publike ovaj puta se razišao. Najbolji film po glasovima publike je hrvatski ‘Hoću bracu’ Tomislava Stračevića,

Po odluci žirija prvonagrađeni je Wan King Faia (Travelling), a treća nagrada po odluci žirija pripala je članu Hrvatskog društva karikaturista Krešimiru Kveštiku za animirani film ‘Darovi Božića’. Glavnu nagradu Festivala, osvojio je švedski film ‘Musigalen’ Niklassa Andersona.

ZAKASNIO NA DODJELU NAGRADA

3. Međunarodni natječaj karikature na temu „Turizam“ održao se u organizaciji Anadolu Univerziteta (istraživački centar za karikaturu) Eskisehir, Udruge turističkih pisaca i novinara i časopisa za istraživanje turizma (Anatolija), a uz potporu Ministarstva turizma i kulture Turske. Na izložbu je pristiglo 405 karikatura od 163 karikaturista iz 39 država. Međunarodni žiri je bio u sastavu: Bayram Hacizade (Azerbejdžan) predsjednik, Ibrahim Yazar (ministar turizma i kulture Turske), Prof.dr.Nazmi Kozak (urednik časopisa za istraživanje turizma na Anadolu Univerzitetu), Husein Cakmak (Cipar) karikaturist, Yoshiaki Yokota (Japan) karikaturist, Nezhil Danyal (Turska) karikaturist, Eray Ozbek (Turska) karikaturist, Bulent Celik (Turska) karikaturist, Fehmi Kofteoglu turistički novinar i Osman Nihat Aydogan generalni sekretar udruženja turističkih pisaca i novinara.

Ceremonijal dodjele nagrada organiziran je u Istanbulu u sklopu EMITT sajma turizma. Na dodjelu nagrada od 8.02 do 11.02. 2012. pozvali su sve nagrađene autore među kojima sam bio i ja kao dobitnik specijalne nagrade. Sve troškove puta i boravka snosio je organizator, a imao sam osjećaj da oni samo to rade jer su bili izvrsno organizirani. Prije polaska na aerodrom u Zagreb pogledao sam na internetu red letenja, i doznao da je let za Istanbul otkazan.

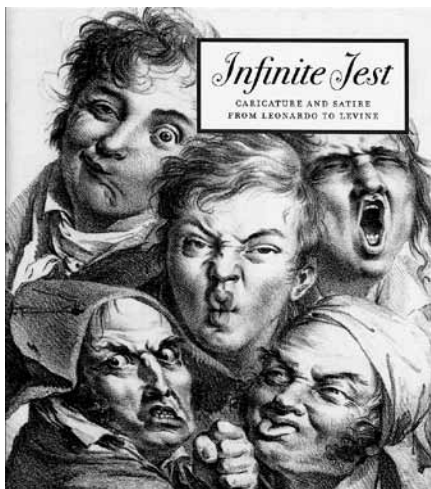

THE THIRD INTERNATIONAL TOURISM CARTOON
COMPETITION 2012, ESKISEHIR (Turska):
Specijalna nagrada: Damir Novak, tema: turizam

Navodno radi nevremena u Istanbulu! Obavijestio sam o tome organizatore na što je njihov predstavnik prof.dr. Nazim Kozak odgovorio da će učiniti sve samo da stignem u Istanbul. Tako je i bilo, uskoro su mi poslali novu kartu za let 9.02.2012. Tog dana bila je dodjela nagrada u 15 sati, a ja sam tek poslije 17 sati sletio u Istanbul. Nakon ceremonijala nagrađeni karikaturisti i organizatori došli su po mene na aerodrom te smo svi zajedno otišli na svečanu večeru, tako da je meni naknadno u restoranu uručena nagrada (statua festivala). Drugi dan počastili su nas prekrasnim obilaskom Aja Sofije, Plave džamije i palače Topkapi Saraj – rezidencija osmanskih sultana, dok je poslijepodne bilo rezervirano za šoping. Zadnju večer proveli smo u restoranu Kervan Saray uz živu glazbu i tradicionalnim plesom trbušnih plesačica. Zanimljivost ovog festivala je to da su tiskali dvije knjige (kataloga) odabranih karikatura pristiglih na natječaj.

Damir Novak

KARIKATURA U METU

Kako se kroz posljednja stoljeća razvijala karikatura, istraživala je izložba u njujorškom muzeju Metropolitan, koja se mogla razgledati od 13. rujna 2011. do 4. ožujka 2012. Izložba je na jednom mjestu okupila satirične crteže od renesanse sve do danas.

Izložba istražuje karikature i satirične radove u njihovim najrazličitijim formama, od talijanskih renesansnih radova sve do crteža suvremenih autora. Većina djela na izložbi dio su bogate zbirke Metropolitana te među ostalim, donose radove Leonarda da Vincija, Eugènea Delacroixa, Francisca de Goye, Henrija de Toulouse-Lautrec i Enriquea Chagoya, a tu su i djela majstora humora poput Jamesa Gillrayja, Thomasa Rowlandsona, Honoréa Daumiera, Ala Hirschfelda i Davida Levinea.

Brojni crteži dosad nisu bila izlagani te su nepoznati široj javnosti. Iako su poznati vrlo rani crteži prenaplašenih fizičkih karakteristika, karikatura je pravi zamah dobila nakon što su sljedbenici renesansnog majstora Leonarda Da Vincija umnažali i dijelili njegove crteže.

Svi koji nisu prošetali čuvenim njujorškim muzejom, neke od radova imaju priliku razgledati na internetu.

ANKETA: FESTIVALI KARIKATURE

U organizaciji Europskog centra za kulturu iz Kruishoutema (Belgija) provedena je anketa na temu festivala karikature. U istraživanju su anketirani karikaturisti (204 karikaturista iz 47 zemalja) i organizatori natjecanja (25). Željelo se saznati na temelju čega karikaturisti donose odluku hoće li ili neće sudjelovati u natjecanju, o specifičnostima svakog natječajca, o autorskim pravima, temama, nagradama, sastavu žirija, itd.

Većina organizatora ima bogato iskustvo: 44% organizatora ima više od 15 godina iskustva u organiziranju natjecanja, a samo 12% ima manje od pet godina iskustva. Od karikaturista koji djeluju i kao organizatori 58,33% ima više od 10 godina iskustva, 8,33% manje od 2 godine. Gotovo polovica ispitanika (48%) navelo je da sudjeluju u manje od pet natjecanja godišnje, a 73,5% u manje od 10 natjecanja.

20% festivala karikature izabire slobodnu temu za natjecanje, a velika većina (56%) izabire društvene teme kao što su mir, okoliš, globalizacija, kriza, itd. Karikaturisti vole raditi na slobodnu temu (44,22%), a njih 31,16% preferira socijalno relevantnu temu. Organizatori festivala u 80% prihvaćaju digitalni tisak, ali samo 2,5% omogućuje da se karikature šalju digitalno. Međutim karikaturisti želi da se radovi mogu dostavljati elektroničkim putem (73,53%).

Broj sudaca u žiriju varira između 3 i 12. 44% organizatora ima između 6 i 9 porotnika, a 36% ima u žiriju 3-5 osoba. Samo 8% objavljuje sastav žirija unaprijed, a oko dvije trećine karikaturista ukazuju na to da smatraju da je važno znati imena porotnika unaprijed.

Karikaturisti smatraju da žiri mora biti međunarodni (80%) od najmanje pet osoba (72,54%). Na 56% festivala karikature ukupan iznos nagrada je najmanje 2500 €, a 6% ih je ograničeno na 500 €. Za prvu nagradu je predviđeno 1000 - 1500 € (24%), u 20% slučajeva pobjednik dobiva između 1500 i 2000 €, a 24% festivala daje više od 2000 € a njih 20% manje od 500. Samo 11,56% karikaturista smatra da iznos manji od 1000 € je prihvatljiva za prvu nagradu. Iznos od 1000 - 1500 € čini se razumnim za više od 20% sudionika.

Kriteriji sudjelovanja

Glavni kriteriji koji kod autora utječu na odluku hoće li ili neće sudjelovati u natjecanju:

- u 22,34% je važan ugled organizacije koji određuje hoće li ili ne sudjelovati, a to je važno ili vrlo važno za 64% ispitanika. Zanimljivo, ugled ima nešto višu ocjenu od vlastitog iskustva s natjecanja (koja je presudna samo za 11,23% i 63% važna ili vrlo važna)

- drugi odlučujući kriterij je objavljivanje kataloga (20,60%) i mogućnost elektronskog slanja karikatura (20,20%). Samo 2,5% od organizatora to dopušta

- 60% karikaturista misli da svaki sudionik treba dobiti besplatan katalog. Samo 28% organizatora šalje besplatni katalog za sve sudionike. 73,33% karikaturista misli da bar em oni odabrani trebaju dobiti katalog, što je slučaj u 60% natjecanja. 4% organizatora ne objavljuje katalog, a samo 4% on-line katalog

- samo 13,40% glasova ukazuje na to da je povratak radova odlučujući u odluci hoće li ili neće sudjelovati u natjecanju, a za 50% je to važan ili vrlo važan kriterij

- nagradni fond je samo za 10,10% ispitanika odlučujući kriterij, za 37,88% je to važno, a za 18,69% vrlo važno.

- također za 60% ispitanika važan je poziv pobjedniku na ceremoniju otvaranja izložbe

- 51% ispitanika smatra da sastav žirija nije jako važan. Imena pobjednika prethodnih festivala smatraju manje važnim (41%).

- primjetno je da 63,14% ispitanika kaže da FECO ocjena nije važna ili uopće nije važna za slanje radova. Samo za 1,63% ispitanika to je odlučujući kriterij

- autorska prava su za 60%, važan ili vrlo važan kriterij. No, primjetno je da je u samo 12,37% ovo je odlučujući kriterij za sudjelovanje na natjecanju

Kompletne rezultate ankete možete pročitati u članku CARTOON CONTESTS SURVEY na: http://www.ecc-kruishoutem.be/index_ENG.htm

*Third International Productivity Cartoon Festival, Teheran 2011 (Iran),
Honorable Mention: Milan Alašević*

SOLIN

Na osmi međunarodni festival karikature Solin 2012., otvoren u galeriji Doma Zvonimir, pristiglo je oko 900 radova iz 49 zemalja svijeta, a izloženo ih je oko 180. Festival se, kao i prijašnjih godina, bavio arheologijom, a alternativno je karikaturistima bila ostavljena i slobodna tema.

U uvodnom dijelu svečanoga otvaranja prisutnima se obratio novinar i publicist Mladen Vuković koji se osvrnuo na činjenicu da je u Hrvatskoj neka da izlazilo čak sedam časopisa za karikaturu, a danas nema ni jednoga. Festival je službeno otvorio gradonačelnik Blaženko Boban upućujući zahvalu organizatoru Marku Iviću i njegovom neizmjernom doprinosu u promociji Solina.

Uz Grand prix nagradu dodijeljeno je sedam specijalnih priznanja koja su primili: Yuri Kosobukin iz Ukrajine, Doru Axinte iz Rumunjske, Ivailo Tsvetkov iz Bugarske, Ana Gezi iz Hrvatske, Alex Yakovlev iz Rusije, Alicja Bondarek iz Poljske i Erico Junqueira Ayres iz Brazila.

Novost ovogodišnjega Festivala je nagrada Turističke zajednice grada Solina koja je pripala češkom karikaturistu Jiriju Srni. Nagradu mu je uručila direktorica TZ Solin Jelena Žitko ističući kako Festival karikature daje značajan doprinos promociji Solina na međunarodnom turističkom tržištu.

8. MEĐUNARODNI FESTIVAL KARIKATURE
SOLIN 2012,
Specijalna nagrada: Ana Gezi, tema: arheologija

SALON AUTOKARIKATURE

I ove je godine održan Međunarodni zagrebački salon autokarikature i to po šesti puta u predvorju Poglavarstva Grada Zagreba. Salon je organiziran u godini kada se u Zagrebu obilježava prvo pojavljivanje automobila prije 111.

godina, odnosno prvog pojavljivanja automobila u Hrvatskoj prije 114. godina. Ovogodišnja tema salona je bila „Taxi- služba i javni autoprijevoz“, a svoje radove izložilo je 140 karikaturista iz 39 zemalja svijeta. Salon je bio sjajna prigoda da karikaturisti iz cijelog svijeta „progovore“ i ukažu na prednosti, ali i nedostatke „njegovog veličanstva“ - automobila, gledano kroz njihove - karikaturalne naočale.

Nagrade:

GRAND PRIX - MUSA GUMUS, Turska
PRVA NAGRADA - DADO KOVAČEVIĆ, Hrvatska
DRUGA NAGRADA (ravnopravno djele) –
RATKO MARIČIĆ, Hrvatska i DAVID EVŽEN, Češka
TREĆA NAGRADA – SANTIAGO CORNEJO,
Argentina

6. MEĐUNARODNI ZAGREBAČKI SALON
AUTOKARIKATURE, Zagreb 2012:
Druga: Ratko Maričić, tema: taxi

PETA PO REDU

Ove godine, uz standardnu temu (ekologija), animirani su i portret karikaturisti. Izložba je kasnila oko mjesec dana, a jedan od uzroka je skroman broj sudionika. Godišnji odmori, kupanje, ljenčarenje, uživanje, pa tko će se mučiti razmišljanjem o crtanju, a pogotovo crtati. No što je tu je, izložba (i to kvalitetna) je održana. Izložbi su prisustvovali nagrađeni autori Frano Cebalo i Čedomil Mišković.

Čedomil Mišković (Rijeka), nagrada na temu EKOLOGIJA
Frano Cebalo (Korčula), nagrada PORTRETNA KARIKATURA
Damir Novak (Lopatinec), priznanje na temu EKOLOGIJA
Roko Idžojić (Osijek), priznanje na temu EKOLOGIJA
Miroslav Gerenčer (Osijek), priznanje PORTRETNA KARIKATURA
Marijan Pavečić (Zagreb), priznanje PORTRETNA KARIKATURA

ODJECI S FESTIVALA...

SUCEAVA 2011, Rumunjska

Tema: diktator

First Prize Nikola Listeš, HDK
First Mention Darko Drjević, Crna Gora
Second Mention Ronaldo Cunha Diaz, Brazil
Third Mention Ferreol Murillo Fuentes, Costa Rica

URZICENI 2011, Rumunjska

Tema: ljubav na prodaju

First Prize: Alicja Bednarek (Poljska)
Second Prize: Bert M. L. Witte (Nizozem)
Third Prize: Pavel Botezatu (Rumunjska)
Special Prizes:
Doru Axinte (Rumunjska), Cristian Topan (Rumunjska), Werner Rollow (Njemačka), Ivailo Tsvetkov (Bugarska), Constantin Ciosu (Rumunjska), Vlado Volaš (Srbija), **Darko Pavić - Dajka (HDK)**, Marian Šerban (Rumunjska)
PORTRET KARIKATURA:
First Prize: Valentin Chibrit (Rumunji)

INTERNATIONAL CARTOON CONTEST, ISTANBUL 2011, Turska

Tema: glad, debijina i smrt

1. Ellis Arikan / Turska
2. Francisco Munguia Villalta / Costa Rica
3. Kursat / Turska
4. Agim Sulaj / Italija
5. Emil Strniša / HDK
6. Mehmet Kahraman / Turska
7. Jaber Asadi / Iran (...)

KNOKKE-HEIST 2012, Belgija

Golden Hat: Krzysztof Konopelski (Polj)
Silver Hat: Ahmet Aykanat (Turska)
Bronze Hat: Markus Grolik (Njemačka)

LEGNICA 2012, Poljska

šala (geg)
1st prize Józef JURCZYŹYŹN (Poljska)
2nd prize Jiri SLIVA (Češka)
3rd prize Lex DREWINSKI (Njem/Polj)
socijalna satira
1st prize Grzegorz STAŹCZYK (Poljska)
2nd prize Stanisław KOGUCIUK (Poljska)
3rd prize, Jugoslav VLAHOVIĆ (Srbija)

TOURISM CARTOON COMPETITION, ESKISEHIR 2012, Turska

Tema: turizam

First Prize: Abbas Naaseri - Iran
Second Prize: Louis Postruzin PoL, Australija (HDK)
Third Prize: Gerhard Gepp - Austrija
Special Prizes:
Omer Cham - Turska, Helmut Jacek - Njemačka, **Damir Novak - (HDK)**, Trayko Popov - Bugarska, Jiri Sma - Češka

Golden Keg 2012, Presov, SLOVAČKA

Grand Prix - Boris Erenburg (Izrael)
1st Prize - Nikola Hendrickx (Belgija)
2nd Prize - Zhao Kun (Kina)
3rd Prize - Fernando "Pica" (Kolumbija)

Palatini Cartoons Contest 2012./ Italija

Tema "Pesto Genovese"
Primo premio Constantin Sunnerberg (Belgija)
Premio "Città di Genova", Marco De Angelis - (Italija)
Priznanja:
Dragutin Kovačević (HDK), Markus Grolik (Njemačka), Marilena Nardi (Italija)

MAROSTICA 2012, Italija

INTERNAZIONAL CHESSBOARD GRAND PRIX
: POL Leurs, Luxemburg
SPECIAL PRIZE:
CONSTANTIN SUNNERBERG, Belgija
MARKUS GROLIK, Njemačka

PORTO 2012, Portugal

Grand Prize - Alessandro Gatto - Italija
2nd Prize - Felipe Galindo/ Feggo - E.U.A.
3rd Prize - Omar Figueroa Turcios - Kolumbija
3rd Prize - Valery Doroshenko - Ukrajina
Honorable-Mention: Raed Khalil-Sirija, Tošo Borković-Srbija, Antonio Santos-Portugal, Angel Boligan-Mexico, Plantu-Francuska, Ross Thomson-Engleska ...

VIANDEN 2012, Luksemburg

tema: umjetnost, portret karikatura: Victor Hugo, Ronald Searle

First Prize: Marlene Pohle /Njemačka
Second Prize: Nikola Listeš/ HDK
Third Prize: Anatolij Stankulov/ Bugarska
Honorable Mention: Alessandro Gatto / Italija, Pawel Kuczynski / Poljska, Stefaan Provijn / Belgija, Jitet Koestana / Indonezija
PORTRET KARIKATURA
First Prize: Agim Sula j/ Italija
Second Prize: David Rowe / Australija
Third Prize: Tovirac Zoran / Srbija

SKOPJE 2012, Makedonija

Prva nagrada za karikaturu:
Otto LOTHAR, Njemačka
Prva nagrada za satiričan crtež:
Vladimir KAZANEVSKY, Ukrajina
Prva nagrada za strip: Vladimir ILIEVSKI, Makedonija
Special Award:
Angel BOLIGAN CORBO / Mexico, Elena OSPINA / USA, Mileta MILORADOVIĆ / Srbija
Nikola LISTEŠ / HDK, Ross THOMSON, / Engleska, Petar PISMESTROVIC / Austrija (HDK),
Seyran CAFERLI / Azerbejdžan

KHERSON 2012, Ukrajina

Tema: nogomet

First Prize Saša Dimitrijević / Srbija
Second Prize Andrey Levchenko / Ukrajina
Third Prize Sergey Sychenko / Izrael
DIPLOME:
Ivan Anchukov / Rusija, Ilya Kats / Izrael, Valentin Druzhinin / Rusija, **Hule Hanušić / Austrija (HDK), Miroslav Gerenčer / HDK - za seriju portret karikatura,** Maxim Smagin / Rusija, Igor Smirnov / Rusija, Pawel Kuczynski / Poljska

TRENTO 2012, Italija

Tema: ekonomija

1st: Gianfranco Uber - ITALIJA
2nd: Nicola Bucci - ITALIJA
3rd: Emiliano Bruzzone - ITALIJA
4th: Josip Kovačević - HDK
5th: Marco D'Agostino - ITALIJA

BURSA 2012, Turska

Tema: ŠOPING JE ŽIVOT

1. Pavel Matuška (Češka)
2. Vladimir Kazanevsky (Ukrajina)
3. Nikola Listeš (HDK)
PRIZNANJA:
Hamza Akın (Turska), Milenko Kosanović (Srbija), Muammer Kotbaş (Turska)

VINICA 2012, Makedonija

1. Aleksandar Blatnik (Srbija)
2. Valentin Georgiev (Bugarska)
3. Miroslav Gerenčer (HDK)

ZLATNI OSMEH 2012. BEOGRAD, Srbija

Zlatna medalja Zoran Petrović, Srbija
Srebrna medalja Andrei Popov, Rusija
Bronzana medalje Mahmud Mohamad, Iran
Diplome: Konstantin Suneberg, Belgija
Petar Pismestrovic, HDK, Jovan Prokopljević, Srbija, Vjačeslav Šilov, Rusija, Alireza Pakdel, Iran, Aleksandar Blatnik, Srbija ...
Nagrada Karolj Seleš UKS FECO:
Zoran Tovirac Toco, Srbija, Milan Ristić, Srbija,
Diploma: Nikola Listeš, HDK ...

OLEN 2012, Belgija

Tema: slagalice

1. O-SEKOER (Luc Descheemaeker), Belgija
2. Norbert Van Yperzeele, Belgija
3. Serafim Bakoulis, Grčka
4. Nikola Hendrickx, Belgija
5. Rudy Thijs, Belgija

URZICENI 2012, Rumunjska

Tema: Jedan smjer
First prize, Cristian MIHAILESCU, Rumunji
Second prize, Slobodan OBRADOVIĆ, Srbija
Third prize, Leonte NASTASE, Rumunjska
Specijalna diploma: - Constantin CIOSU - Rumunjska, **Slobodan BUTIR - HDK,** Borislav STANKOVIC - Srbija, Luc DESCHEEMAERER - Belgija
tema: slobodna
First prize, Costel PATRASCAN, Rumunjska
Second prize: Trayko POPOV, Bugarska i Ivailo Tsvetkov, Bugarska
Third prize, Valery MOMOT, Ukrajina
Specijalna diploma: Mihai BOACA - Rumunjska, Ali MIRAE - Iran, Mojtaba HEIDARPANAH - Iran, Octavian BOUR - Rumunjska, Makhmudjon KERESHONKULOV - Uzbekistan, Blaže DOKULESKI - Makedonija

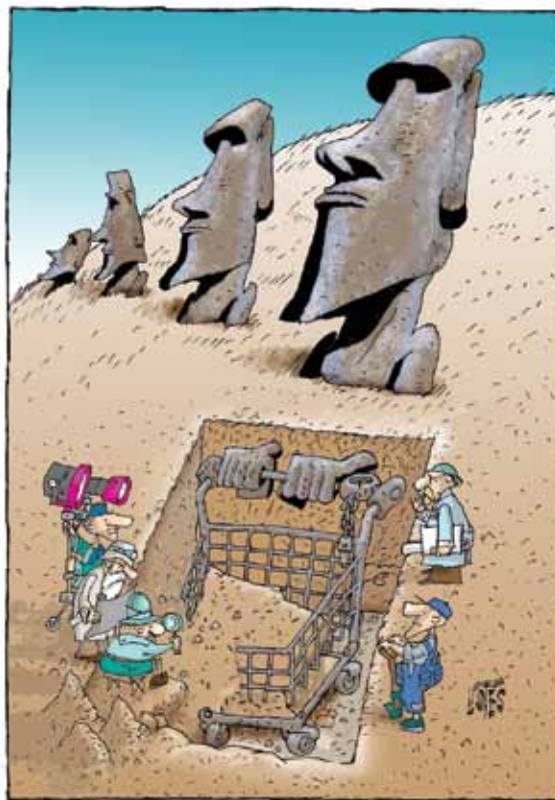
ŠALJEMO NA FESTIVALE

rok HDK / IZLOŽBA	IZLOŽBA	TEMA	FORMAT BROJ RADOVA
06.12. 24.12.	18th DUTCH CARTOONFESTIVAL Postbox 2180, 1180 ED Amstelveen, NEDHERLANDS http://tulpcartoonwebsite.nl/ Primaju originale, printove i dobre kopije. Nagrade: 1.000, 750, 500 I tri puta po 300 EUR. Katalog za selektirane.	PREJUDICIRANJE & STEREOTIPI	A4 max. 8
03.01. 15.01.	EURO-KARTOENALE, Waregemsesteenweg 113, B-9770 Kruishoutem, BELGIUM http://ecc-kruishoutem.be/index_ENG.htm Nagrade: 1.600, 1.400, 1.200 i 750 EUR. Karikature (neizlagane i neobjavljene) se mogu slati mailom na adresu contest2013@ecc-kruishoutem.be . Na zahtjev (i poštarinu) možete dobiti katalog – vidi detaljne upute. Radove na pismeni zahtjev vraćaju 2014.	BICIKL	A4 max. 5 radova
10.01. 31.01.	World Press Cartoon, AP. 1179 EC Picoas, 1050-001 LISBOA, PORTUGAL http://www.worldpresscartoon.com/en/#regulamento Primaju originale (koje vraćaju), a dobre kopije i printane karikature moraju biti potpisane (i još dane i na CD-u). Nagrade 5.000, 2.500 i 1.000 \$ po svakoj sekciji, a Grand Prix donosi 20.000 EUR. Priložiti novine s objavljenom karikaturom tijekom 2012.godine (i naslovnu stranicu tih novina). Katalog primaju selektirani autori. Obavezno prijavnica.	1. PORTRET KARIKATURA 2. GAG KARIKATURE 3. EDITORIAL CARTOON	max. A3 jedan rad po kategoriji
mailom 13.01. original 28.02.	World Gallery of Cartoons, 8 Udarina Brigada 2, 1000 Skopje, Republic of Macedonia .http://osten.com.mk/default.aspx?mid=1&lang=1 Nagrada po 1.000 \$ za karikaturu, satirični crtež, strip. Katalog za selektirane. Karikature se šalju sa stranice OSTENA: http://www.osten.com.mk/cartoonproposition.aspx?mid=3&smid=25&archive=false&lang=1 do 13.01. Slijedi predizbor radova, te zatim organizator obavještava izabrane autore da pošalju originale (do 28.02.)	SLOBODNA	A4 ili A3 nekoliko
17.01. 01.02.	Międzynarodowa Wystawa SATYRYKON-LEGNICA 2013, Chojnowska 2, AKADEMIA RYCERSKA, 59-220 Legnica, POLAND http://www.satyrykon.pl/en/menu.php?ID=competition Više nagrada po 8.000, 6.000, 5.500, 5.000, 4.000 PLN. Katalog za uvrštene autore. Radove vraćaju do kraja 2014., a traže ispunjen Application Form.	1.KARIKATURE (ŠALA) 2. KARIKATURE (SATIRA)	min A4 - max.A3 neograni.
07.02. 20.02.	Kulturni centar Kruševac, Festival "Golden Helmet" Takovska 2, 37000 Kruševac, SRBIJA Primaju originale, ali ih ne vraćaju. Nagrade 800, 400 i 200 EUR-a. Katalog za selektirane autore.	POMRAČENJE	min A4 - max.A3 neograni.
14.02. 01.03.	Museum HOUSE OF HUMOUR AND SATIRE 68, Bryanska St., P. O. Box 104, 5300 Gabrovo, BULGARIA http://humorhouse.globcom.net/eng/bienale/condition.html Nagrade 2.000, 1.500, 1.000 BGN. Obavezno priložiti Entry form.	SVIJET POSTOJI JER SE SMIJE (SLOBODNO)	A4 max.2
16.05. 01.06.	3. ULUSLARARASI TURHAN SELÇUK KARIKATÜR YARIŞMASI Milas Belediyesi Kültür Sanat Birimi Milas – Muğla / TÜRKİYE Nagrade 3.000, 2.000 i 1.000 \$ (+ priznanja). Katalog za selektirane. Primaju (ne vraćaju) originale i potpisane digitalne radove. Mole kratki životopis.	SLOBODNA	max. 30X40 max.3
23.05. 11.06.	ABC REVIJA, Kamenica p. 13, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina Nagrade 1.200, 500 i 300 EUR. Primaju originalne (nenagrađivane) radove. Katalog dobivaju uvršteni autori, a radove vraćaju na poseban zahtjev autora.	SREBRENICA = GENOCID = UN!	min A4 - max.A3 max.3 rada

SAMOSTALNO SLANJE NA FESTIVALE (isključivo e-mailom)

PRIMAJU DO	PRAVILA PROČITAJ NA	TEMA	DRŽAVA
05.12.2012.	http://www.ivafestival.ir/ViewContent_e.aspx?PageID=16	GRAD ISTANBUL	TURSKA
31.12.2012.	http://www.donquichotte.org/content/view/6577/32/lang/en/		
18.01.2013.	http://www.tourismcartoons.com/?p=1&l=en http://www.tourismcartoons.com/?p=18&l=en . (slanje)	ODNOS STANOVNIKA (domaćina) i TURISTA	TURSKA
31.01.2013.	http://concurs.ufec.cat/en (pogledaj RULES)	SPORT	ŠPANJOLSKA
01.01.-15.03.13.	http://limes-net.com/contest/	GRANICE	NJEMAČKA

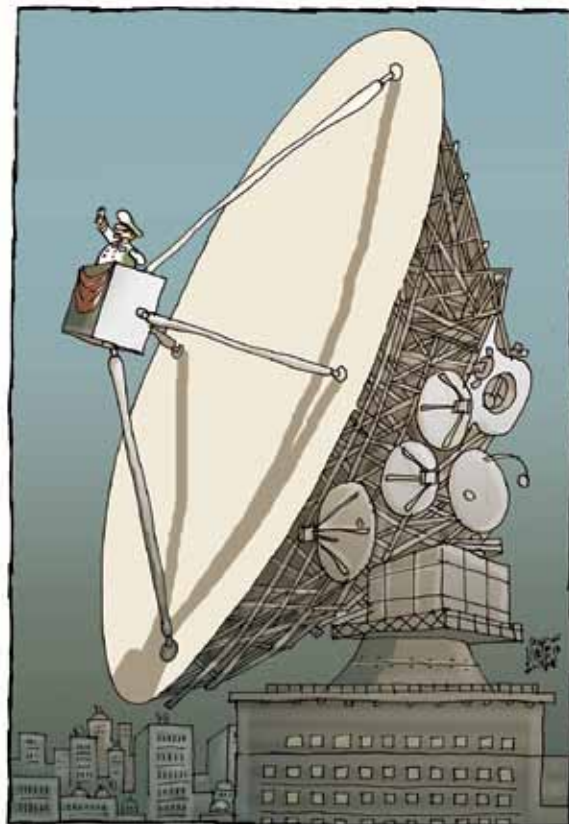
2nd UCGE International Cartoon Contest, Bursa 2012 (Turska):
Treća nagrada: Nikola Listeš, tema: Šoping je život

MEĐUNARODNI FESTIVAL HUMORA I SATIRE,
VINICA 2012, (Makedonija): Treća nagrada:
Miroslav Gerenčer, Tema: Vino, ljubav i antika

PALATIFINI CARTOONS CONTEST, Genova
2012 (Italija): Priznanje Dragutin
Dado Kovačević, tema: "Pesto Genovese"

5th International Exhibition of Satirical Graphic BUCOVINA 2011, Suceava (Rumunjska):
Prva nagrada: Nikola Listeš, tema: diktator 21. stoljeća

6. MEĐUNARODNI ZAGREBAČKI SALON
AUTOKARIKATURE, Zagreb 2012:
Prva nagrada: Dragutin Kovačević, tema: taxi

THE THIRD INTERNATIONAL TOURISM
CARTOON COMPETITION 2012, Eskisehir
(Turska): Druga nagrada:
Louis Postruzin Pol, tema: turizam